

Ex actibus francisci

In cipit distinctio septima. Ex
vita et actibus sancti francisci.

Exemplum I

Quodā tempore

Quod ex fratribus sancti patris francisci
florentie per civitatem mendicantes
hospiciū nō poterāt iuenire. Venientes autē
ad quādam domū hūic porticum. et in porticu
clibanū dixerūt adinuicē. **H**ic poterimus
hospitari. **R**ogātes autē dñam domū ut eos
reciperet intra domū. et illa h̄ facere recusante
dixerūt hūiliter saltē iuxta clibanū p̄mitte
ret eos q̄scere illa nocte. **H**oc autē p̄cesso p̄
illā. venit vir ei⁹ et dixit illi. **Q**uare isti ribal
dis hospiciū in nōro porticu p̄tulisti. **R**ndit
illa q̄ noluerat eos i domo recipere sed eis cō
cesserat extra in porticu iacere vbi nō pote
rant nisi ligna furari. **H**oluit ḡ vir q̄ dare
eis aliq̄d tegumētū l̄z cēt tūc magnū frig⁹.
q̄z putabat eos eē ribaldos et fures. **I**lla autē
nocte cū vsq̄ ad matutinū sat sobrio sōno
iuxta clibanū q̄uissent. calefacti solo calo
re diuio et coopti tegumēto dñe paup̄tatis
iuerūt ad viciniorē eccliam. p̄ matutinali of
ficio audiēdo. **E**t mane facto iuit illa mlier
ad eandē eccliam. et vidēs ibidē frēs illos in
orōe deuote p̄sistere. dixit intra se. **S**i hoīes
isti eēt ribaldi et fures vt vir me⁹ dicebat n̄
sic in orōe p̄sisterēt reuerentē. **L**ūq̄ h̄ cogita
ret ecce vir q̄dā guido noīe paup̄ib⁹ i ip̄a ec
clesia manētib⁹ elemosynā tribuebat. **Q**ui
cū venisset ad frēs et vellet dare cuilibet eorū
pecuniā sic dabat alijs. recusauerunt illi pe
cuniā accipere noluerūt. **E**t ille dixit eis. **Q**ua
re vos cū sitis paupes nō accipitis denarios
sic alijs. **R**ndit frater bernard⁹. **V**erū ē q̄ pau
peres sum⁹. s̄z nob̄ non est ḡuis paup̄tas sic
alijs paup̄ib⁹. nā p̄ dei grām cui⁹ p̄siliū cō
plēnū. volūtariē paupes facti sum⁹. **A**d
mirat⁹ vir ille sup̄ his. et interrogās eos si nū
q̄ aliq̄d possiderent. audiēsq̄ ab eis q̄ mul
ta possederāt. sed amore dei oīa paup̄ib⁹ de
derāt. **H**ic nāq̄ q̄ sic rndit fuit ille fr̄ bernar
dus a brō francisco secūd⁹. quē scitissimū pa
trē hodie veracitē credim⁹. **Q**ui p̄mo p̄as et
p̄nie legationē amplectēs p̄ scm̄ dei cucur
rit vendit oīb⁹ q̄ habebat et erogat paup̄i
bus fm̄ p̄fectōis euāgelice p̄siliū. p̄seuerās
vsq̄ in finē in scitissima puritate. **C**ōsiderās
ḡ dicta mlier q̄ frēs denarios noluisse. ac
cedens ad eos dixit q̄ libentē eos recipet in

tra domū suā si vellēt illuc accedere grā ho
spitandi. **C**ui frēs hūiliter r̄nderūt. **D**ñs tibi
retribuatur p̄ bona volūtate. **P**redict⁹ autē
vir audiēs q̄ frēs nō poruerāt iuenisse ho
spiciū duxit eos i domū suā dicēs. **E**cce ho
spiciū a dño vob⁹ p̄paratū. **P**anete i eo fm̄
b̄nplacitū vrm̄. **E**t illi grās deo agētes m̄
serūt apud illū dieb⁹ aliq̄b⁹ edificādo tā ex
emplo q̄ p̄bo in t̄iore dñi. ita q̄ postea mul
ta paup̄ib⁹ erogauerūt. **L**icet autē sic benigne
tractarent ab isto. apud alios tū intātū vi
lissimū hēbant q̄ multi paruiz magni expro
baret et iuriarent eis. auferētes q̄q̄ etiā
vestimēta q̄ habebāt. **L**ūq̄ fui dī manerēt
nudi q̄ fm̄ formā euāgelij vnā tūc tunicas
portabāt. nō repetebāt ablata sibi restitui.
Si q̄ h̄o pietate mori reddere volebāt eis
ablata libentē recipiebāt. **Q**uidā autē lutum
sup̄ eos iactabāt. alijs h̄o ponētes taxillos i
manib⁹ eorū iuitabāt eos si ludere volebāt
alijs capientes capucia eorū a tergo p̄ dorsū
suū sic suspēsos eos portabāt. **H**ec filia fa
ciebāt illi reputātes eos tāviles q̄ audacter
affligebāt ip̄os sic volebāt. **I**n sup̄ i fame. si
ti. frigore et nuditate imēsas tribulatiōnes et
angustias tolerabāt. q̄ oīa p̄stant et patiēte
vt a brō francisco fuerāt moniti sustinētes n̄
tristabant. nec turbabant. nec maledicebāt i
ferētib⁹ eis mala. s̄z sic viri p̄fecti et euāgelici
et in magno lucro positi exultabāt vehemē
ter i dñō. oē gaudiū existimātes cū in tēpra
tiones et tribulatiōes h̄mōi icidebāt. atq̄ iux
ta p̄bū euāgelij p̄ suis p̄secutorib⁹ orabāt so
litate et feruentē. **A**udiēs igitur hoīes q̄ frēs i
suis tribulatiōib⁹ exultabāt. orōi et deuotiōi
solicite et deuote instabāt. nō recipiebāt pe
cuniā nec portabāt. et maxiam caritatē ad in
uicē hēbant. p̄ quā noscebant vere eē disci
puli dñi. m̄lti cor de p̄p̄ctiue iueiebāt ad eos
de offensis q̄s fecerāt eis veniā postulātes
Ip̄s ex corde remittebāt dicētes. dñs par
cat vob⁹. atq̄ eos d̄ salute sua salubrit̄ admo
nebāt. **Q**uidā autē ip̄os frēs rogabāt vt reci
perēt eos i societate suā. **P**ropt̄ paucitates
autē frat̄z i societate suā aliq̄s receperūt. cū
q̄b⁹ sic recepti statuto terminio oēs ad sanctā
mariā d̄ portuicula sūt reuersi. **Q**ñ autē se in
uicē reuidebant tāta iocūditate replebāt et
gaudio ac si nihil f̄cordarēt eorū q̄ passi erāt
ab iniq̄s. **S**oliciti erāt q̄ridie orare et labora
re mai⁹ suis vt oēs ociositatē atē inimicā a
se p̄it⁹ effugarēt. **S**urgebāt i media nocte

Distinctio septima

soliciti et orabant deuotissime cum immensis lacrimis et suspiriis. amore intimo seinuicem diligebant. et fuit unus alteri ac nutriebat sicut mater filium.

II

Tanta caritas ardebat in eis quod facile ipsi videbatur tradere corpora morti. non solum pro christi amore. sed etiam pro salute anime corporum suorum communi. Unum quidam die cum duo ex ipsis fratribus interuenissent quando fatuum quod cepit lapides iactare in eos. Videns ergo eorum lapides iactari in alterum opposuit se statim iactibus lapidum volens potius se percuti quam fratrem suum propter caritatem mutua quam flagrabat. Sicque pati erat unus pro altero ponere vitam suam. Erant et in humilitate et charitate fundati et radicati in ratum ut unus reueretur alteri qui premit dominum atque illi quod officio prelatiis aliquid gratia precelebatur humiliores et viliores ceteris viderent. Desiderans se totos ad obediendum prebebat ad precipientem voluntate se prius nunquam prestantes. non discernerebat in eis iustum et iniustum preceptum. quod quicquid precipiebatur putabat esse secundum domini voluntatem.

III

Quadam autem die venit quidam pauper ad ecclesiam sancte marie de porciuncula apud quam fratres alii qui morabantur et elemosinam petebant. Erat autem ibi quidam chlamis quam quidam frater habuerat seculari. Cui cum dixisset beatus frater eius ut eam illi pauperi daret libenter et velociter dedit ei. Statim propter reuerentiam deuorum quam habuerat chlamidem illi pauperi dādo visus est ei quod elemosina illa in celum ascendisset sensit nouo gaudio se perfundi. Non propterea declinabat diuites huius mundi ad eos recipiebant eos alacriter et benigne studentes eos reuocare a malo et ad penam peruenire. Sollicite et petebant ne mitterent in terram vnde erat oriundi ut fugerent familiaritatem et peruersitatem sanguineorum suorum. sed ubique fuerant prophetici. Extraneus factus suus fratribus meis et peregrinus filius matris mee. In paupertate plurimum letabantur. quod non concupiscebant diuitias. sed omnia transitoria spernebant quod pertinent a mundi huius amatoribus concupiscentibus. Precipue vero pecuniam quam puluerem pedibus calcabant. et sic a beato fratre cisco edocti ipsam cum stercore asini equi precioso potius potius deridebant. Gaudebant in domino prius quam in bonis istis se vnde possent aliquid pertrahere. Quanto ei a modo magister ardui iusti tanto magis erat domino coniuncti. per viam crucis et semitas iusticie incedentes. de ardua via penitus et obfurationis euangelice offendicula remouebant et postea iter planum fieret et securum.

III

Cum quidam mister frater venisset ad beatum fratrem

ciscum cum celebrandi festum natiuitatis domini cum eo in locum fratrum de reate. fratres occasione mistri et festi parauerunt mensas aliquot honorifice et curiose ipso die natiuitatis supponentes tobaleas pulcras et albas et vas vitrea. Descendens beatus frater de cella ad comedendum vidit mensas in alto positas et ita curiose paratas. Tunc statim iuit secrete et tulit baculum et capellum cuiusdam pauperis qui illuc venerat ipso die. et ad duas vnde de sociis suis submissa voce egrexit foras ostium loci ingratis fratribus domo. socii autem remanserunt in iuxta ostium. fratres vero interius trauerunt ad mensas. Nam beatus frater ordinauerat ut fratres non expectaret eum quando non venerat statim hora comestitionis. Cumque steterisset aliquot tempus foris pulsauit ostium. et socii ei statim aperuerunt ei. et veniens cum capello pro dorsum et baculum in manibus iuit ad ostium domus in quo fratres comedeant sic peregrinus et pauper clamauit dei. Amore domini mei facite elemosinam isti pauperi et infirmo. Minister autem et alii fratres statim congnouerunt eum. Et respondit illi mister Frater nos etiam sumus pauperes. et cum sumus multi necessarie sunt nobis elemosine quas habemus sed amore illi domini quem noiauit istas domum et dabimus tibi elemosinis quas deus dedit nobis. Et cum ita esset et staret ante mensam fratrum mister dedit ei scutellam in qua comedeat. et de pane suis. Et accipiens humiliter sedit iuxta ignem coram fratribus sedentibus ad mensas et suspirans dixit ad fratres. Cum viderem mensam honorifice et curiose preparatam consideravi quod non erat mensa pauperum religiosorum quod cotidie vadunt ostiatim per elemosinis. Nobis enim charissimi magister conuenit sequi exemplum humilitatis et pauperum christi quam alios religiosorum. quod ad hoc vocati sumus et professi sumus coram deo et hominibus vnde modo videtur quod sedeas sic frater minor. Nam festiuitates domini et aliorum sanctorum magis honorantur cum inopia et paupertate per quam ipsi sancti lucrati sunt celum. quam cum curiositate et supfluitate per quam elogantur a celo. Et hoc autem verecundati sunt fratres considerantes quod ipse puram vitam dicebat. Et quidam et eis inceptis fortiter lacrimis mari attēdetes quod sedebat in terra. et quod ita sancte et pure voluit eos corrigere et docere. Ammonebat ei fratres ut ita humiles et honestas mensas haberent quod inde seculares possent edificari. Et si aliquis pauper superueniret ut inuitaret a fratribus et posset sedere equit iuxta eos. et non pauper in terra et fratres in alto.

V

In primordio religionis cum fratres manerent apud rigum coram apostoli. Erat inter eos quidam

Ex actibus francisci

frater q̄ paz orabat z nō laborabat. nec pro elemosyna ire volebat. z bñ comedebat. **E**o sideras h̄ bñs francisc⁹ cogit p̄ sp̄m̄ sc̄m̄ q̄ erat carnal' hō. Et ait illi. **U**ade viā tuaz frat' musca. q̄m̄ vis comedere laborē fratru tuoz z esse ociosus in oī ope dei sic apis ociosus z sterilis q̄ nō lucrat z nō laborat z comedit laborē z lucrū bonoz apum. z sic iuit viā suam. z q̄ carnal' erat nō petiit misericordiaz nec inuenit.

VI

Cū bñs francisc⁹ cā p̄dicatōnis iuisset ad q̄ndā locū frat'z. accidit vt ip̄a die q̄ debebat p̄dicare q̄dā paup' z infirm⁹ veniret ad eū. cui multū cōpaties cepit dicere socio suo de paup'ate z infirmitate ip̄i. Et ait illi soci⁹ ei⁹. **F**rat' vez ē q̄ iste sat' paup' videt' s̄ forte ī tota puincia nō ē aliq̄s volūrate diuor' illo. Et statī rep̄hēsus dure a bñō francisco dicit culpā suā. Et ait ei bñs fr̄cisc⁹. **U**is de h̄ facere p̄niam quā dicā tibi. **Q**ui r̄ndit. **L**ibent' faciā. Et dicit ei. **U**ade z exue tunicā tuā z p̄ice te nudū ad pedes paup'is z dices ei quō peccasti ī ip̄o detrahēdo sibi z dicens ei oret p̄ te. **I**uit ḡ ille z fecit oīa q̄ dixerat illi bñs francisc⁹. **Q**uo facto surrexit z induit tunicā suā z reuersus est ad beatū franciscū. Et ait illi bñs francisc⁹. **U**is scire quō peccasti ī illo. imo in xp̄o. **C**ū vides paup'em debes cōsiderare illuz in cui⁹ noīe venit. i. xp̄m q̄ n̄am paup'atē z infirmitatē assumpsit. **N**ā infirmitas z paup'as ist⁹ est q̄d dā speculū nob' p̄ qd̄ speculari z cōsiderare debem⁹ cū pietate infirmitatē z paup'atē dñi n̄ri ihu xp̄i.

VII

Cū sc̄us p̄r iuisset ad q̄ndā eccliam vni⁹ ville ciuitat' assisij cepit eā scobare bñlitz mudare. z statī exiuit rumor de ip̄o p̄ totaz villā. **U**idebat em̄ libent' ab illis hoibz libent' audiebat. **U**t aut' audiuit h̄ q̄daz rustic⁹ mīre simplicitat' q̄ arabat in agro suo tohes noīe statī ad ip̄m venit z iuenit eum scobantē eccliam humilit' z deuote. z ait illi. **F**rat' da mihi scobā. q̄z volo te adiunare. z accipies scobā de manibz suis scobauit residuū. z sedentibz illis sil' ait ille bñō francisco. **F**rat' iā est diu q̄ habui volūtatē fūiedī dō z maxie postq̄ de te z tuis fr̄ibz rumorē audiui s̄z nesciebā q̄lit ad te venire. **H**ūc at p̄ q̄ placuit dñō vt te viderē volo facere q̄c q̄d tibi placuerit. **B**ñs fr̄cisc⁹ cōsiderans ei⁹ feruorē exultauit in dñō. maxie q̄ tunc paucos fr̄es hēbat. z videbat sibi q̄ p̄p̄ sim

plicitatē z puritatē ip̄i⁹ deberet eē bon⁹ religiosus. **D**ixit at ei. **F**rat' si vis eē d̄ vita z societate n̄ra oī q̄ exmeres te de oibz tuis q̄ si ne scādalo h̄re possis z des ea paup'ibz fm̄ p̄siliū sc̄i euāgelij. q̄ illd̄ idē fecerūt oēs fr̄es mei q̄ potuerūt. **Q**uo audito statim iuit ad agz vbi dimisit boues z soluit illos z dūxit vnū coraz bñō francisco z dixit ei. **F**rat' tot annis fuiui p̄fī meo z oibz de domo mea. z l̄z sit gua h̄ portio hereditat' mee volo h̄nc recipe p̄ pte meaz ip̄m dare paup'ibz sic tibi meli⁹ videbit'. **U**idētes aut' parētē ei⁹ z fratres sui q̄ erāt adhuc pui q̄ volebat eos dimittere ceperūt oēs dō domo sua tā fortit' la chymari etiā dolorosas voces cū planctu emittere q̄ inde mor⁹ ē bñs fr̄cisc⁹ ad pietatē. q̄z magna failia z imbecill' erat. Et ait illis bñs francisc⁹. **P**arate comestionez p̄ oibz nob' z comedam⁹ oēs sil'. z nolite plangere q̄z vos faciā valde letos. **I**lli aut' statī parauerūt z oēs sil' cū magna leticia comederūt. p̄ comestione⁹ vō dixit bñs fr̄cisc⁹. **I**lle fili⁹ vī vult fūire deo. z de h̄ nō debet tristari sed plimū gaudere. **U**ob ei nō t̄m fm̄ deū sed z fm̄ sc̄m̄ istud imputat ad magnū honorē z p̄fectū aniaz z corporis. q̄z de carne v̄ra honorat' dē. z oēs fr̄es n̄ri erunt v̄ri filij z fr̄es. Et q̄z creatura dei est dō suo creatori suouult fūire. cui fūire regnare est. **N**ō possuz nec debeo ip̄m credere vob' sed vt de ip̄o habeat' cōsolatōem volo q̄ ip̄e exproperet se vob' de isto boue tanq̄ paup'ibz licz deberet ip̄m dare alijs paup'ibz fm̄ euāgelij. Et cōsolati sūt oēs in v̄bis sc̄i francisci. z maxie letati sunt de boue q̄ reddid' fuit eis. q̄z paupes erāt valde. Et q̄z bñō francisco nimis placebat pura z sc̄a simplicitas in se z in alijs statim induit eū p̄nās religiōnis. z ducebat ip̄m secū bñlitz p̄ socio suo. **E**rat em̄ ille tante simplicitatis q̄ ad oīa q̄ faciebat sc̄us francisc⁹ credebatur se teneri. **U**n q̄n bñs francisc⁹ stabat in aliq̄ ecclia v̄l aliq̄ loco ad orandū. z iste volebat eū videri vt om̄ibz actibz z gestibz ei⁹ se penitus cōformaret. ita q̄ si bñs francisc⁹ flecebat genua v̄l leuabat man⁹ ad celum. v̄l sputabat. v̄l suspirabat. z ip̄e oīa similit' faciebat. **C**ū aut' ppendisset de h̄ bñō francisco cepit ip̄m de bñō simplicitatibz cū magna leticia rep̄hendere. **C**ui ille r̄ndit. **F**rat' ego pmisi facere oīa q̄ tu facis. z iō optet me tibi i oibz cōformari. Et de h̄ mirabatur z letabatur

Distinctio septima

mirabilē btūs francisc⁹ vidēs ipm̄ in tāta
simplicitate ⁊ puritate. Ip̄eo postea cepit
intā nū pficere q̄ btūs francisc⁹ ⁊ alij frēs
oēs de ipi⁹ pfectiōe plurimum mirabant. ⁊
post modicū tps mortu⁹ est in illo scro pfe-
ctu frutu. vii postea bea⁹ franciscus cū leti-
cia mentis ⁊ corporis int̄ frēs narrabat de ei⁹
puerlatiōe noiādo ipm̄ nō frēm. sed sc̄m̄
iobannē.

VIII

Quodā tpe bea^r francisc^o iuit romā zvi
sitaui dñm hostiēsem. Et cū stetitset aliqñ
dieb^o cū eovisitaui etiā dñm leonē cardina
lē q̄ erat beato francisco valde deuot^o. z qz
rūcerat tps biemalez oīno ineptū ad am
bulandū ppter frig^o z ventos z pluuias. ro
gauit eū vt dieb^o aliqñ maneret cū ipso zvice
vni^o paupis victū ab eo recipet cū alijs pau
pib^o q̄ i domo sua q̄ridie comedebāt. Hoc
aut dixit qz sciebat bñm franciscū sp̄velle re
cipi tanq̄ paupculū vbiq̄q̄ hospitaret. licz
dñs papa z cardinales cū maxia deuotiōe
z reuerentia ipm recipient et vncrarent vt
scim^o. Et adiecit. Dabo tibi bonā domū re
morā vbi poter^{is} orare z comedere si volue
ris. Tūc frat angelus rancredi q̄ erat vñ^o
de duodecim p̄mis frib^o q̄ etiā morabāt cū
dicto cardinali dixit beato francisco. Fra
ter est hic ppe qdā turris speciosa valde z re
mora vbi poter^{is} tanq̄ in heremitorio pma
nere. quā cū vidisset bea^r francisc^o placuit
sibi. z reuersus ad dñm cardinales dixit ei.
Dñe forsitan manebo apud vos p aliq̄s di
es. Et gauisus est valde dñs cardinal^{is}. Iuit
ḡ frater angelus z parauit in turri locuz p
btō francisco z socio ei^o. Et qz bea^r franci
scus nolebat inde descendere q̄dū mane
ret apud cardinalē. nec volebat aliquē itra
re ad ipm. pmisit z ordiauit frat angel^o q̄ri
die portare sibi z socio victū. Lūq̄ iuisset il
luc bea^r francisc^o cū socio suo i p̄ma nocte
qñ volebat ibi dormire venerūt demones z
ipm fortit p̄berauerūt. Et aduocās sociuz
suū dixit ei. Fra^r p̄berauerūt me demones
valde fortit. z iō volo vt mancas iuxta me.
qz timeo stare sol^o. z nocte illa mansit iuxta
eū loc^o ei^o. Hā tot^o tremebat bñs frācisc^o
sic bñ q̄ patit febze. Un p totā noctē vigila
uerūt abo. Interim dicebat bea^r frācisc^o
socio suo. Quare p̄berauerūt me demōes.
z cur data est illis prās a dño nocēdi mihi.
Et ait. Demones sūt castaldi dñi nři. Sic
em prās mittit castaldū suū ad puniēdū il^o

lū q̄ peccauit. sic dñs p castaldos. t. p demo
nes q̄ in h̄ mō sunt ei⁹ mistri quēcūq; dili
git corrigit z castigat. **V**ultoties em̄ igno
rant peccat etiā pfect⁹ religiosus. **U**n cū nō
cogscit pctm̄ suū castigat p diabolū vt dili
gentē videat z p̄sideret interi⁹ z exteri⁹ ea in
q̄b̄ offendit. qz q̄s diligit dñs de p̄o amore
in hac vita nihil eis relinqt inultū. **E**go p̄o
p miscōiam z grām dei nō cognosco me in
aliq̄ offendisse qd̄ p p̄fessionē z satisfaccionē
nō emēdauerim. imo p miscōiam suā h̄ do
nū p̄tulit mihi de⁹ q̄ de oib̄ in q̄b̄ placere
vl̄ displicere sibi valeo in oīone clarā cogni
tionē recipio. **S**ed p̄t esse q̄ p castaldos su
os nūc me castigauerit. qz licet dñs cardi
nalis libentē mihi miscōiam faciat z corpori
meo sicut necesse recipebz recreationē fr̄s
mei q̄ vadūt p mūdū sustinēdo famē z mul
tas tribulationes. z aliū fr̄s q̄ morant̄ in be
remitorijs z paupculis domib̄ cū audierit
q̄ maneo apud cardinālē poterūt h̄re occa
sionē murmurādi aduersum me dicentes.
Hos sustinem⁹ tot aduerfa z ipe bz p̄solati
ones suas. **E**go aut̄ teneor illis sp̄ dare ex
emplū. qz ad h̄ dat⁹ sum eis. **N**ā magis edi
ficant fr̄s cū maneo in paupculis locis inf̄
ip̄os q̄ in alijs. z mag⁹ patient̄ portāt tribu
lationes suas cū audiūt me idem tolerare.
Hoc itaq; fuit sūmū z p̄tinuū. **R**udiu⁹ p̄ris
nri vt in oib̄ p̄beret sp̄ bonū exēplū z alijs
fr̄ib̄ tolleret occasionez murmurādi de se.
Et p̄pter h̄ san⁹ z infirm⁹ tot z tāta passus ē
q̄ q̄cūq; fr̄s scirent sic nos q̄ cū eo fuim⁹
vsq; ad diē mori ei⁹ q̄ quiscūq; ea legeret
vl̄ ad memoriā reduceret non posset se a la
chrymis p̄tinere. z oēs tribulationes z neces
sitates cū maiori patiētia z gaudio sustine
rent. descēdit ḡ beat⁹ francisc⁹ sūmo mane
de curri z iuit ad dñm cardinālē narrās ei
om̄ia q̄ sibi acciderāt z q̄ cōtulerat cū socio
suo. imo etiā dixit ei. **N**oies putāt me esse
sc̄m̄ boiem. z ecce demones me de carcere
eiecerūt. **E**t plim⁹ letat⁹ est dñs cardināl
cū eo. **V**erūtñ qz sciebat z venerabat cū tā
q̄ sc̄m̄ noluit p̄dicere sibi postq̄ ibi noluit
pmanere. **E**t sic bt̄us fr̄ancisc⁹ valesaciens ef
reuerfus est ad heremitoriū de fonte colū
bar iuxta reate.

IX

Educauit semel bñs frāscus mltos
frēs ⁊ ait illis. **R**ogami dñm vt mibi digna
ret oñdere qñ suz fu? ei? ⁊ qñ nō. **N**ā nihil
aliud velle q̃ existeret fu? ei?. **I**pse autē beni/

Ex actibus francisci

gnissim^o dñs suadignatōe mihi rñdit Ser
uū meū veracit^{er} te eē cogisco cū scā cogitas
loqris 7 opar^{is}. **I**ō vocari vos frēs. 7 h vob
insinuavi vt coram vob possim verecūdari
qñ videbitis me deficere in oīb his vel in
aliq p̄dictor^{um}. **X**

Int alias stutes q̄s diligebat 7 deside
rabat eē in frīb post fundamētū scē hūili
tat^{is} diligebat p̄cipue pulchritudinē 7 mūdi
ciā honestat^{is}. vñ volēs docere frēs hñe ocu
los pudicos solebat tali enigmate p̄finge
re oculos impudicos. **R**ex p^{ri} 7 potēs misit
ad reginā duos nūcios successiue. reuertit^{ur}
p̄mus 7 v̄bis tñ p̄ba reportat. 7 nihil loq̄
de regina. siq̄dē oculos suos tenuerat in ca
pite sapient^{is}. nec aliq̄lit p̄siliuēt in reginaz.
Redit ali^{us} 7 post pauca p̄ba longā de regi
ne pulchritudine texit historiā. **V**ere inquit
dñe vidi pulcherrimā mulierē. felix q̄ frui illa
Et rex ad illū **T**u fne nequā in sp̄saz meā
fecisti oculos impudicos. p̄z q̄ p̄spectā subei
licemere voluisti. **I**ubet ḡ reuocare p̄mū.
Et ait illi. **Q**uid tibi de regina vides. **O**pri
me inq̄t mihi vides. **Q**uia libent^{er} et patient^{er}
audiuit. **I**p̄a rñdit sagaciter. **E**t ait illi rex.
Aunq̄d formositas q̄dē inest ei. **R**ñdit ille
Dñe mi tuū sit h̄ inspicere. meū aut fuit p̄
ba p̄ferre. **F**erf a rege sn̄a. **T**u inq̄t hñs o
culos castos esto i camera me corpe castior
7 fructu delicijs meis. h̄ v̄o impudic^{us} exeat
domū ne polluat thalamuz. **D**icebat ḡ. q̄s
nō deberet timere respicere sp̄sam xpi 7c.

XI

Quodā tpe paulopost p̄uersionē suā cū
ambulare sol^{us} p̄viā nō multū longe ab ec
clesia scē marie de porcūcula ibat alta vo
ce plangendo. **Q**uidā aut spūalis hō obui
auit illi 7 timēs ne h̄ret aliq̄ue dolorē infir
mitatis. dixit ei. **Q**uid habes frater. **A**t ille re
spōdit. **I**ta debere ire p̄ totū mūdū sine ve
recūdia plāgēdo passionē dñi mei. **T**ūc ille
si mul cū eo cepit flere 7 fortelachrymari.

XII

Fuit q̄dā frater honeste 7 scē p̄uersatiōis
exterioris. q̄ die noctuq̄ videbat solit^{er} cir
ca orōnē 7 silentiū sic obf̄uabat p̄tinuuz q̄
aliqñ cū sacerdoti p̄fiteret solis signis q̄bus
dā 7 nō v̄bis p̄fitebat. **I**ta em̄ videbat esse
deuot^{us} 7 feruens in dilectiōe dei q̄ sedens
aliqñ cū frīb licet nō loq̄ret audiēdo tñ bo
na p̄ba interi^{us} 7 exteri^{us} mirabilē letabatur.
ita q̄ ex h̄ sepe ad deuotionē frēs alios ac

trabebat. **E**ū aut plurib^{us} annis in p̄uersa
tione h̄mōi p̄stitisset accidit vt beat^{us} franci
scus veniret ad locū vbi ille manebat. q̄ cū
audisset p̄uersationē illi^{us}. dixit eis. **S**ciat^{is}
in v̄itate q̄ diabolica tempratio est q̄ non
vult cōfiteri. **I**nterim general^{is} mīster venit
illuc visitare beatū franciscū. 7 cepit illuz cō
mendare coram beato francisco. **E**t ait illi
beat^{us} frācis^{us}. **C**rede mihi frater qm̄ a ma
ligno spū ducit 7 decipitur iste frater **D**ixit
generalis minister. **V**irū mihi vides 7 qñ
incredibile q̄ possit hoc esse de homie q̄ ha
bet tot signa 7 opa sanctitat^{is}. **E**t dixit ei be
atus franciscus. **P**roba ipm̄ dicens illi fra
tri. **F**rater volo penitus q̄ bis v̄l semel ad
minus p̄fitearis in hebdomada. **I**lle autē
posuit digitum sup os suū ducens caput. 7
oñdens p̄ signa q̄ nullaten^{us} hoc faceret a
more silentij. **M**inister v̄o timens illū scan
dalizare dimisit eū. 7 nō post p̄ multos dies
egressus est ordinē frat^{um} ille p̄pria voluntate
7 redijt ad seculū portans habitū secularē.
Factū est aut duz quadā die duo ex socijs
beati francisci ambularent p̄ qñdā viā ob
uiauerūt illi q̄ ambulabat sol^{us} tanq̄ p̄gri
nus paup̄rimus. cui cōpatiētes dixerūt. **O**
miser vbi est honestat^{is} sancta p̄uersatio tua
Nolebas em̄ loqui 7 oñdere te frīb tuis 7
modo vadis discurrendo p̄ mūdū tanq̄
hō ignorans deū. ille aut cepit ei loq̄ iuran
do sepe in sua fide sicut hoies seclares. **E**t
dixerūt ei. **V**iser hō cur in fide tua iuras
vt seculares q̄ nō tñ a v̄bis ociosis sed etiā
ab omib^{us} silebas. 7 dimiserūt eū. **E**t paruz
post mortū^{us} est. 7 valde ammirati suim^{us} vi
dentes sic ad litterā esse v̄ez. sicut p̄dixerat
de illo beat^{us} francisc^{us} tpe q̄ reputabat san
ctus ille miser.

XIII

Cū sanct^{us} francisc^{us} adhuc eēt i habitu se
culari tñ tot^{us} despect^{us} a spe seculi desperat^{us}
7 p̄p̄niam tot^{us} deformis 7 squalid^{us}. ita vt
a multis putaret^{ur} insan^{us} p̄ magnū tps sic eun
do p̄ assisiū luto 7 lapidib^{us} tā a suis q̄ ab ex
traneis innumer^{is} afficiebat iniurijs. **I**p̄e
v̄o patiētissime vt surd^{us} 7 mut^{us} in oib^{us} p̄trā
siebat hilari facie. **D**ñs aut bernard^{us} d̄ assi
sio q̄ erat de nobiliorib^{us} 7 ditiorib^{us} 7 sapien
tiorib^{us} de tota ciuitate. cui^{us} p̄silijs oēs acq̄
escebant p̄siderare sapient^{er} incepit tā altuz
mūdi p̄emptū in scō francisco 7 tantā cō
stanciā in iniurijs 7 tantā longanimitatem
in tolerādo ita q̄ q̄i p̄ duos ānos sic ab omib^{us}

Distinctio septima

hat? et despect? ab oib? sp? distantior videbat.
dixit in corde suo dicit? dñs bernard? nullo
mō posset esse q? iste francisc? nō hñet grām
dei. Et inspirat? a dño iuitauit scñm franci-
scū. vt māducaret cū eo de sero. Cui sanct?
francisc? hūiliter assentiēs māducavit cū eo
illo sero. Dñs aut? bernard? posuit i corde
suo velle experiri sanctitātē sancti francisci
vnde iuitauit eū vt illa nocte in domo sua
descenderet. et sancto francisco humiliter annuen-
te dñs bernardus fecit parari lectū in sua
camera p̄p̄ia in qua iugit? de nocte lampas
ardebat. Sanct? aut? franciscus vt intrauit
camerā vt abscederet diuinā grām quā ha-
bebat statim piecit se in lectū oñdens se vel
le dormire. dñs aut? bernardus posuit i cor-
de suo illū latenter obfuarē de nocte. An-
de vsus est tali cautela q? cū aliquñtulum in
suo lecto quiesceret fingit se alie dormire et p/
fundissime stertere. Sanct? aut? franciscus
secretor? dei fidelis absconditor cū estimaret
dñm bernardū pfunde dormire i pfundo
noctis surgit de lecto. et eleuata facie in celū
et eleuatis etiā manib? et oculis ad deū. tot?
intent? et feruent? ignit? deuotissime orans
dicebat. Deus me? et oia. Et hec vba cū tan-
tis lachrymis ingemiabat ad deū et cū tan-
ta morositate frequētabat q? vsq? ad maturi-
nū aliud nō dicebat nisi de? me? et oia. Nec
aut? dicebat scñs francisc? ammirans diuine
maiestat? excellentiā q? piclirāci mūdo de-
scendere videbat. et p? ipm suū filiū de salute
pauperum disponebat remedio puidere.
Spiritu em? pphético illuminat? puidendo
magnalia q? p? ipm suū ordinē dñs erat factu-
rus. et eodē docēte spū suam insufficientiā et
paruitatē p̄tuit? p̄siderās inuocabat dñm. vt
qd? ipē nō poterat ipē de? pficeret sine q? nihil
pōt? hūana fragilitas p̄p̄erea dicebat. De?
me? et oia. Dñs aut? bernard? lampade ibi
lucēte cūtra vidēs et p̄dicta vba diligēter et
scñ deuotionē vigili obfuarōe ppendens a
spū scō accēsus in medullis cordis intrin-
sec? statim mane facto aduocat scñm franci-
scū et ait. Frater francisce ego penit? p̄posui
relinq̄re mundū et seq̄ ad q̄cunq? mādaueris.
Sanct? aut? francisc? hec audiens exulta-
uit in spū et cū gaudio magno ait. Domine
bernarde istud est op? tam arduū q? de h? ē
dñi nfi ihu xpī p̄siliū req̄rendum vt ipē di-
gnet? bñplacitū suū nob? oñdere q̄lit? illud p-
ficere debeam? et iōggam? sñl? ad ep̄atū vbi

est vicin? bon? sacerdos et faciem? dici mis-
sam. q? audita orabim? ibi vsq? ad tertiā. In
ozone aut? nra petemus a dño nfo iesu xpo
vt dignet? nobis oñdere i terna aptiōe mis-
salis viā sibi bñplacitā quā debeam? elige-
re. Dñs aut? bernard? dixit. Placet qd? dicit?
Fuerunt g? ad ep̄atū et audita missa et ozone
vsq? ad tertiā. p̄telata sumpsit sacerdos p̄di-
cit? missale ad rogationē scñi francisci et dñi
bernardi. et sig? crucis se muniēs apuit euāge-
liū i noie dñi nfi ihu xpī. in q? aptiōe p̄mo oc-
currit. Si vis p̄feci? eē vade et vnde oia q? ha-
bes et da paupib?. In scōa aptiōe occurrit.
Qui vult venire p? me abneget semetipm et
tollat crucē suā. In tēcia occurrit. Nihil tu-
leris in via. Et his visis dixit scñs francisc?
dño bernardo. ecce signū dñi qd? habemus
vade et p̄fice q? audisti. et bñdicit? sit deus nfi
ihū xpī q? digt? ē viā suā euāgelicā dñmōstra-
re. Statim aut? dñs bernard? cūcta bona sua
distraxit q? erāt vald? magnivaloz. et oio pau-
perib? tribuebat portās plenū gremiū pe-
cunia et viduis et orphanis pegrinātib? et do-
fuitib? affluent? et liberalit? dispgebat scñs
francisco ad oia sup̄dicta ipm sociāre et fidelit?
adiuuāre. Dñs aut? siluester dñi dispge vide-
ret h? oia auaricia duct? dixit scñs francisco.
Tu de q̄busdā lapidib? p̄ eccl? ijs reparādīs
nō plene soluisti. Sanct? aut? francisc? admi-
rās ei? auariciā et nolēs cū ipō p̄tendere vt
ver? euāgelij obfuator oī p̄tēti se tribuēs
misit manū suā i sinū dñi bernardi et plenā
pecunia posuit i sinū dñi siluestri et ait. Si
adhuc pl? petas pl? darē. Ille aut? p̄tent? re-
cessit. Post hec dñs siluester cū redisset do-
mū et de sero cogitasset q? fecerat i die redar-
guēs auariciā suā et recogitās ferores dñi
bernardi et scñitātē scñi francisci. in p̄ma secū-
da et tertia nocte oñsa fuit sibi crux aurea. p-
cedēs ex ore francisci cui? sūmitas celos tāge-
bat et brachia p̄tensa in latū vsq? ad mūdi fi-
nes videbant? extēdi. p̄t qd? taci? a dño cū-
cta bona sua distraxit et paupib? dedit. et fact?
postmodū frat? minor tante fuit sanctitatis et
grē q? loq̄bat? cū deo sicut amic? cū amico.
sicut sanct? franciscus pluries est expert?
Dñs vero bernardus omib? suis dispersis
p? deo et omnio paup? euāgelic? factus tan-
tā grām a deo p̄meruit q? sepe rapiebat ad
dñm. Et sanctus francisc? p̄dicabat eū re-
uerentiā dignū. et dicebat q? ipē ordinē istū
fundauerat p? eo q? euāgelicā paup̄tātē om̄

Ex actibus Francisci

nia paupibus distribuendo ipse p[ro]m[issi]o incepit ni-
hil penit[er]e sibi refuans. sed nudū se offerēs
brachijs crucifigi q[uod] est b[ea]t[us] dicit[ur] in secula se-
culor[um] amen

XIII

In p[ri]ncipio ordinis q[ua]n[do] erāt pauci frēs ⁊
adhuc non essent capta loca sc[ri]pt[ur]a francisc[us]
iuit ad visitandū sc[ri]pt[ur]a iacobū ducens secū
aliquos socios quor[um] vn[us] erat frater bernar-
dus. Cū autē irent parit[er] inuenerūt in qua-
dā terra vnū infirmū cui cōpatiēs sanctus
francisc[us] dixit fratri bernardo. Volo fili q[uod]
remaneas ad euendū istū infirmo. Qui sta-
tim flexis genib[us] ⁊ capite inclinato suscepit
reuerent[er] obediētiā sancti p[re]s[entis]. Sc[ri]pt[us] au-
tē francisc[us] relicto fratre bernardo cū dicto
infirmo iuit ad sc[ri]pt[ur]a iacobū cū alijs socijs.
Et cū staret ⁊ adoraret in sc[ri]pt[ur]a iacobo fuit
sibi reuelatū a deo q[uod] capet loca p[er] mūdū eo
q[uod] deberet eius ordo in magna multitu-
dine dilatare. Unde tūc ex diuino imperio cepit
loca capere circūquaq[ue]. Rediens autē sc[ri]pt[us]
francisc[us] p[er] viā p[ri]mā inuenit frēm bernar-
dum ⁊ infirmū sibi cōmissū p[er]fecte sanātū.
Vnde sequenti anno p[er]cessit sibi sanct[us] fran-
cisc[us] q[uod] frater bernardus iret ad sc[ri]pt[ur]a iac-
obū. Interim sanct[us] francisc[us] rediit in val-
lem spoletanā Et cū staret in quodam loco
deserto ipse ⁊ frater massius ⁊ frater helyas
⁊ q[uod]dā alij. ⁊ q[uod]dā die sc[ri]pt[us] francisc[us] iuit in
silua ad orandū. socij vero ei[us] b[ea]t[us]es eū in
magna reuerentia timebāt ei[us] orōnē aliq[ua]n-
do impediri p[ro]pter magnalia q[ue] sibi de[us] in o[mn]i-
bus faciebat. accidit q[uod] q[uod]dā valde pulcher
iuuenis accinct[us] vestes q[ue] ad ambulandū
parat[us] venit ad portā ⁊ pulsauit tā festināt[us]
⁊ diu q[uod] fuit insolitū. Accedēs autē frater mas-
sius ad portā ait illi iuueni. Fili nōdum te
credo ad portā frat[er] fuisse. q[uia] nescis mode-
rate pulsare. ⁊ iuuenis r[espo]ndit. Quōd d[icitur] fieri.
Cui dixit frater massius. Pulsa ter ⁊ raro
vnā pulsationē post aliā. postea expecta do-
nec cōpleat p[er] n[ost]r[um] ⁊ veniat ad te. ⁊ si in h[uius]
ternalio nō venit tu iter[um] pulsa. Iuuenis at-
r[espo]ndit. Ego magnā festinantia habeo iōsic
pulso. nā habeo facere magnū iter. veni autē
huc vt loq[ua]rer fratri francisco. sed ipse modo
est in p[re]emplatiōe in silue. ideo nolo eū im-
pedire. sed vade mitte mibi frēm helyam au-
diui q[uod] ipse est valde sapiēs ⁊ iō volo sibi fa-
cere vnā questionē. Frater autē massius cū
dixisset fratri helye vt iret ad eū tulit mole-
ste ⁊ noluit ire supbiens ⁊ irascens. Frater

autē massius nesciebat q[uod] faceret. q[uia] si dice-
bat q[uod] nō poterat ire mentiebat[ur]. si vero dice-
bat q[uod] erat turbat[us] timebat ne h[ab]eret malum
exēplū. Et q[uia] interim tardabat venire iste
iuuenis iterū pulsauit vt prius. Tūc venit
frater ad portā ⁊ ait iuueni. tu nō fuisti do-
c[ri]tinā meam in pulsando. Ille autē iuuenis
erat angelus dei q[ui] anticipans r[espo]nsionē fra-
tris massii dixit. Frater helyas nō vult ve-
nire ad me. sed vade ad frēm franciscū ⁊ di-
ces q[uod] ego veni ad loq[ua]ndū cū eo. q[uia] nō nolo
impedire ip[s]m dicās q[uod] mibi mittat frēm he-
lyam. Tūc frater massius iuit ad frē fran-
ciscū stantē ⁊ orantē facie eleuata in celum ⁊
dixit ei totā ambasiatā dicti iuuenis ⁊ r[espo]n-
sionē fratris helye. Tūc sanct[us] francisc[us] nec
se murando de loco nec facie declinando a
celo dixit. Vade ⁊ dic helye fratri q[uod] obe-
dientia statim vadat ad eū. Frater vero he-
lyas iuit ita turbat[us] ad portā q[uod] in aperien-
do ostiū cū impetu fecit validū strepitum ⁊
rumorē. dicens iuueni. Quid vis tu. Ille au-
tē iuuenis ait. Laue charissime q[uia] videris
turbat[us] cū ira impedit animū ne possit cer-
nere rez. Tūc frater helyas ait. dicās q[uod]
vis. Et ille. Quero a te inq[ui]t vt obfuato-
bus sancti euāgelij licet de oib[us] q[ue] apponunt[ur]
put x[ristus] tradidit māducare. ⁊ vtz alicui bo-
mini liceat obfuatozib[us] sancti euāgelij con-
traria imponere euangelice libertati. Frat[er]
helyas r[espo]ndit supbe. Bene scio ista nolo ti-
bi dicere. vade p[er] facis tuis. Iuuenis r[espo]ndit.
Ego scire mel[ius] ad istā questionē r[espo]ndere q[uam]
tu. Frater vero helyas clausit ostiū cū im-
petu recessit. Et cū cogitaret intra se de di-
cta questione hesitauit nec enodare sciebat
Ipe eni[us] cū esset vicarius ordinis p[re]sum-
pserat vltra euangelia ⁊ regulā ordinare. ⁊
constitutionē iam fecerat q[uod] nullus frater
in ordine carnes māducaret. ita q[uod] dicta
questio erat totaliter contra eum. Unde cū
nesciret declarare considerans predicti iu-
uenis modestiam. ⁊ q[uod] etiam dixerit questio-
nem predictam eo melius enodare rediit
ad portā. aperiens ostium vt ab ip[s]o iuue-
ne dictā questionē sibi peteret enodari. Sed
aperta porta nullus apparuit nec circūqua-
q[ue] quesit[us] poterat reperiri. Ille autē iuuenis
erat angelus dei qui p[ro]pterea ip[s]m nō ex-
pectādo recessit. q[uia] superba mens non fuit
digna habere colloquiū angelicū. Quib[us] p[er]
actis sanct[us] francisc[us] cui oia fuerāt reuela-

Distinctio septima

ta rediēs de silua acri⁹ redarguit cū clamo
re valido frēm helyā dicēs. **V**ale fac⁹ frat
helya z supbe. qz repellis scōs angelos qui
veniūt ad nos visitandos z instruēdos. **D**i
co aut tibi q timeo vehemēte ne tua super
bia extra istū ordinē faciat te fieri. **E**t ita si
bi in postez accidit sic scōs francisc⁹ spū p
phetico ante dixit. **I**n eodez aut die z hora
q iste angelus a fratre pdicto recessit appa
ruit in eadē specie fratri **B**ernardo redcun
ti de scō iacobo z stanri iuxta qndā magnū
flumiū quē transire non poterat. z salutans
frēm bernardū ideomate ppro dixit. **D**e⁹
det tibi pacē o bone frat. **E**t frat bernard⁹
admirans de pulchritudine ei⁹ z de lingua
sibi nota z de salutatione pacifica z de facie
leta interrogauit euz. **U**n te habeo o bone
inuenis. **E**t ille rñdit. **V**enio de tali loco
vbi morat⁹ scōs francisc⁹ z iui ad colloqñ
dū cū eo sed n̄ potui. qz stabat in silua ad cō
templandū diuina. **E**t stabat cū eo in illo lo
co frater massens z frater egidius z frat he
lyas. **E**t frater massens docuit me sonare
ad portā vram. **F**rater vero helyas qd de
questionē quā sibi feci me audire ptempst
qñ postea sibi penituit z voluit me audire z
videre nō potuit. **E**t his dictis ait angelus
fratri bernardo. **Q**uare charissime differs
vltra flumiū transire. rñdit. qz periculum ti
meo ppter pfunditatē aquarū qz video. **E**t
angelus dixit. **T**ranseam⁹ simul nō dubi
tes. **E**t apphensa manu ei⁹ in lectu oculi fra
trē bernardū in alterā partē fluminis inco
lumē posuit. **L**ernens h̄ frat bernardus q
iste esset angel⁹ dñi cū magna deuotōne ac
reuerētia ac gaudio dixit. **O** angele benedi
cte dei dicas mihi qd est nomē tuū. **Q**ui re
spōdit. **Q**uid qris nomē meū qd est mirabi
le. z h̄ dicto disparuit z reliqz frēm bernar
dū valde p̄solatū. ita vt totā viā illā cū gau
dio ambulauit. **I**pse h̄o frat bernard⁹ diē z
horā notauit qñ angelus sibi apparuit. **E**t
postqz puenit ad locū vbi scōs francisc⁹ cū
socijs pdictis morabat⁹ oīa illis p ordinem
recitauit. **U**n certissime aduerterunt q iste
idē angelus z ipis z illi eadē die z hora ap
paruit.

XV

Accidit semel in pncipio ordis q sanct⁹
francisc⁹ misit frēm bernardū bononiā vt
sibi fructificaret deo fm grām a deo sibi da
tam. **F**rater aut bernard⁹ cruce xpī semu
nēs z obediēcie sociat⁹ p̄tute bononiā adiit

Quē cū viderēt pueri insolito habitu z de
specto multas illi iniurias irrogare ceperūt
qz iniurias frat bernard⁹ vere scōs nō so
lū patient⁹ sed etiā letissime sustinebat. **N**az
qz xpī de eēt discipul⁹ q fact⁹ ē abiectio ple
bis z opprobriū hoīm p ei⁹ amore in platea
dicte ciuitat⁹ se studiose posuit vbi meli⁹ il
ludere⁹ ab hoīb. **U**n cū sederet ibi grega
ti sunt multi hoīes circa eū. z qdam trabe
bant capuciū retro. qdā ante. qdā puluerē.
quidā vero lapides iactabāt in eū. qdā ipm
hincinde grauit impingebāt. **A**d cūcta h̄o
opprobria frater bernard⁹ gaudens z pati
ens pmanebat in nullo penit⁹ renitens aut
murmurās. imo qd mai⁹ est ad silia oppro
bria sustinenda p plures dies in dictā pla
tea studiose redibat. **E**t qñtūcūqz iniurijs
afficeret ab illis. sp tñ imperturbatū aīm leta
facies oñdebat. **E**t qz patientia opus pfectū
h̄z z approbatū. ideo quidā iudex sapiēs ac
tendēs z diligent⁹ examinās p̄tuosaz pstan
tiā tor dieb⁹ nullo penit⁹ pcurbatā dixit in
corde suo **I**mpossibile est q iste nō sit scōs
h̄o. **E**t accedēs ad scōm bernardū ait. **Q**uis
es tu z ad qd huc venisti. **F**rater h̄o bernar
dus misit manū suā in sinū z prulit regulaz
euāgelicā scōi francisci quā in corde porta
bat z ope oñdebat. **I**lle h̄o iudex cū ipi⁹ re
gule statū altissimū plegisset vehemēte ob
stupuit cū esset h̄o intelligēs. z verēs se ad
socios cū admiratōe maria dixit. **I**ste ē al
tior stat⁹ qz ego vnqz viderim. z p̄pterea iste
h̄o est cū socijs suis de sanctorib⁹ hoīb⁹ isti
us mūdi. **U**n magnū pcr̄m faciūt q sibi in
iurias irrogāt. qz nō iurijs s̄z maximis ho
norib⁹ extollē⁹ est cū vere sit amic⁹ altissi
mi. **E**t ait illi. **C**harissime si locū vob aptuz
exhiberē vbi cōmode deo fūiret⁹ z velletis
accipere ego p salute aīe mee libētissime vob
darē. **F**rater bernard⁹ rñdit. **D**ñe carissime
credo q h̄ inspirauit dñs ihs xp̄s. **T**ūc di
ctus iudex frēm bernardū ad domū suā ad
ducēs cū gaudio z charitate mag⁹ suscepit z
postea locū pmissuz sibi exhibuit. z ad suas
expēsas totū pfecte z deuote cōpleuit. z fa
ctus ē defensor z p̄cipuus fr̄is bernardi
z sociorū ei⁹. **F**rater h̄o bernard⁹ p̄t scām cō
uersationē ei⁹ cepit bonozari ab hoīb⁹ intā
tū vt scōs se putabāt q ipm tangere pote
rāt vt videre. **A**uero bernard⁹ sic se hūil⁹
z xpī discipul⁹ timens ne sibi honor q exhi
bebat ibidē ipediret q̄etem z salutē recessit

Ex actibus Francisci

et ad sanctum franciscum rediens dixit. **L**ocus ca-
pius est in ciuitate bononie unde mittas per
fratres qui morantur ibidem. quia ego ibi lucrum ampli-
us non facio. imo propter magnam honorem qui mihi
ibidem exhibetur timeo plus perdere quam lucrari.
Beatus autem franciscus audiens tanta per ordinem
quod dominus per fratrem bernardum fuerat operatus. gau-
des et exultans in spiritu cepit laudare altissimum
qui pauperulos crucis discipulos sic in salutem
populi dilatauit. Et exiit assumens de sociis
misit eos in lombardiam. et crescentem deuotionem
fidelium ceperunt loca plurima circumquaque ad
laudem dei.

XVI

Accidit autem quidam tempore antequam haberet stigma-
ta saluatoris quod de valle spoletana recedens
in romandiolam pergeret. In ipso autem itinere
cum ad quiddam castrum montis feretri puenisset
celebrabat tunc ibidem militie noue ma-
gna solennitas. Quod cum didicisset per sanctum
ab incolis fratri leoni socio suo dixit. **E**am
ad istos. quia cum adiutorio dei inter eos alii
quod fratrem faciemus. In dicta autem solennitate
erant multi nobiles de diuersis partibus con-
gregati. inter quos erat quidam de Tuscia dominus
vrandus nomine valde diues et nobilis. qui per
miranda que de sancto francisco audierat ma-
gnam deuotionem ad ipsum preceperat. eiusque audi-
re et videre cupiebat. Sanctus autem franciscus
cum predictum castrum intrasset ut commodius a
multitudine audiret super quedam murum ascen-
dit et ibidem astanti multitudini predicauit. Et
per themate proposuit in vulgari suo. id est gallico.
quod sic sonat in latino. Tantum est bonum quod
expecto quod omnis pena me delectat. Et super
hoc verbo tam deuote divina eloquia per linguam
eius eructauit spiritus sanctus. perbandando scilicet illa per
penas martyrum et apostolorum martyria. et duras
pennas confessorum. multasque tribulationes san-
ctorum quod omnes astabant suspensa mente quasi
angelum attendentes. Inter quos vrandus per
dictus gaudens valde de operata sancti fran-
cisci presentia et tactus intus de illius predica-
tione mirifica proposuit orationem cum sancto prece de
anime sue salute tractare. unde predicatione fini-
ta dixit sancto francisco. Pater ego aliquid vellem
tecum de salute anime mee tractare. Sanctus ve-
ro franciscus totius discretis sale perditus di-
xit ad eum. domine vade si inuenieris bonos amicos
tuos cum te inueneris ad festum et post pran-
dium loquimur quantumcumque volueris. Ille autem
assentiens post prandium cum sancto francisco
de salute anime sue plenius ordinauit. et in fine di-

xit. **F**rater francisce ego habeo unum montem
in tuscia deuotissimum et solitarium valde. et vo-
cas montem aluernie multum aptum hominibus qui solita-
riam vitam desiderant. si enim tibi et sociis tuis
mons ille placeret. libenter panem mee
salute cum vobis donarem. Sanctus vero franci-
scus affectuosissime desiderabat loca solita-
ria inuenire ubi posset commode diuine contem-
plationi vacare. ita quod audita oblatione prefata
primo referens laudem deo qui per suos fideles
providet suis ouiculis. deinde gratias agens di-
xit domino vrandus ita respondit. Domine cum redieris
ad partes vestras ego mittam vobis duos
de sociis meis et vos montem illum eis monstra-
bitis. et si aptus videbitur libenter vestram
charitativam oblationem accepto. **P**redictus au-
tem dominus habitabat in quodam suo castro prope
montem aluernie. Completa igitur solennitate per
dicta et domino ad propria redeunte sanctus franciscus
misit ad eum duos de sociis suis qui ab eo tamquam
angeli dei charitative et libenter sunt re-
cepti. et qui cum quinquaginta armatis forte pro-
pter feras associati ad dictum montem aluer-
nie adducti sunt. qui perquirentes ubi posset per
habiraculo preparare. inuenerunt tandem ibidem
parvam planiciem ubi in nomine domini deliberauerunt
commorari. Illi vero seculares qui fratres com-
dixerunt cum spatiosos ramos arborum inciden-
tes de ipsis ramis quiddam tugurium struxerunt.
Et capto ibi loco iuerunt per sancto franci-
sco annunciantes dictum locum esse valde remo-
tum et aptum contemplationi diuine. Sanctus vero
franciscus habens et laudes deo referens as-
sumpto fratre leone fratre massae fratrem ange-
lo quendam militem simul cum ipsis ad dictum mon-
tem accessit. Cum autem ascenderet montem cum illis
sociis benedictis et aliquantulum descenderent ad pe-
dem cuiusdam quereus multitudo diuersarum ani-
um confluxit ad beatum franciscum cum hilaritate et
cantibus et alarum ioco. et alique ponebant se super
caput eius. alique super scapulas. alique super
genua. alique in manibus sancti presens. Quod
mirabile novum cernens sanctus franciscus dixit
sociis suis. Credo charissimi fratres mei quod
domino nostro iesu christo placeat ut locum in
hoc monte solitarie capiamus ubi tantam de
aduentu nostro preterdunt leticiam sorores nostre
auicule. Et surgens totus letus in spiritu per-
rexit ad dictum locum ubi adhuc nihil erat nisi
pauperrimum illud tugurium. de ramis arbo-
rum. et puiso solitario loco ubi ab alijs se-
questretur oraret. fecit inibi pauperculam cel-

Distinctio septima

lam in latere dicti montis et precepit quod nullus ad eum iret de socijs suis nec aliquem alium permitterent ire nisi fratrem leonem. quod intendebat ibi facere quadragesimam ad honorem archangelii michaelis. Ipse autem fratri leoni imposuit ut non nisi semel in die iret ad eum cum pane et aqua. et semel in nocte hora matutinali in qua hora nihil loquendo accederet sed solum perferret sceler. Domine labia mea apries. Et si ipse runderet. Et os meum annuntiabit laudem tuam. simul diceret matutinum. Si vero non runderet statim frater leo recederet. Et si ideo precepit quod erat aliqui in tanta extasi mentis quod per noctem et dies loqui non poterat. ita erat abforis in deum. Quod preceptum frater leo attentissime observabat. nihilominus tamen silens quatenus poterat quod sanctus faceret explorabat. et aliqui inveniabat eum extra cellam elevari in aere per tantum spacium quod poterat tangere pedes eius. et tunc amplexabatur eos et deosculabatur eum lachrymis dicens Deus propter ista esto mihi protector. et per merita huius sanctissimi viri fac me tuam misericordiam invenire. Aliquando vero inveniabat eum usque ad medias fagos elevari a terra. Erant autem ibi de dictis arboribus propter altitudinis valde. Aliquando invenit eum in tanta altitudine aeris elevari a terra quod vix eum videre valebat. et tunc bonus frater leo genua flectebat et totum se extendebat in terram in loco scilicet ubi sanctus per orando erat in altum assumptus et idem bonus frater leo orans ac rogans per merita sancti patris ut prius se deo recomendans per maximas visiones domine gratie sentiebat. Et propter ista quod dicitur frater leo sepe de sancto adverterat tantam devotionem ad ipsum habebat quod multum sepe cum sancta calliditate per noctem et die occulta sancti francisci studia scrutabatur. Unum accidit ut frater leo semel ad matutinum ad sanctum franciscum sicut solebat iret requirere. Et cum statim introisset dixisset. Domine labia mea apries etc. ut a sancto fuerat ordinatum. et sanctus non runderet. lucete luna advertit quod sanctus non stabat in cella et cogitans ut oraret et per silum hinc inde respiciens audiuit eum loquentem et appropinquans ut audiret quod diceret lumine lumie indicante vidit sanctum franciscum statum genibus flexis et facie elevari in celum ac manibus extensis ad deum et dicentem hec verba. Quid es tu dulcissime deus meus et quid sum ego vermiculus et parvulus fuimus tuus. et hec sepe replicans et aliud non dicebat. Et respiciens vidit ignem flammam ignis pulcherrimam et valde splendentem delectabilem oculis descendente a summis

celorum usque ad caput sancti francisci. Et dilata flamma vox egrediebatur et loquebatur cum sancto francisco. et sanctus franciscus respondere loquenti. Sed frater leo timens celavit se retro ne impediret sanctum in tam sanctis secretis. ita quod intelligere non poterat quod verba tunc diceret. vidit tamen quod sanctus franciscus extendit manum suam ter ad predictam flammam. Flamma vero recedente frater leo incepit recedere plane ne sentiret a sancto. sed audies sanctus franciscus sonitum pedum eius dixit. Precipio quod si es in virtute domini nostri iesu christi quod spes sit ne te moveas de loco. Cui frater Leo dixit. Ego sum pater. et dixit postea frater leo quod tunc fuit tanto terrore perterritus quod si terra se aperuisset ibi se libenter abscondisset. timebat enim ne si sanctum offenderet gratiosam societatem eius amitteret. Nam tamen erat amor et fides quam habebat ad sanctum quod sine ipso nullo modo vivere confidebat. Et propter hoc quicunque aliquid loquebantur de sanctis frater leo dicebat. Carissimi mihi magni sunt omnes sancti. sed sanctus franciscus etiam est de magnis propter miracula quod deus operatur per ipsum. Quod sanctus recognoscens. Frater inquit pecorelle ad quid huc venisti. Nonne dixi tibi in multis quod per me explorando non vadas. Ducas mihi per obedientiam si aliquid vidisti. Respondit. Pater audiui te loquentem et dicentem et cum multa admiratione frequentem orantem. Quid es tu dulcissime deus meus. et quid sum ego vermiculus et parvulus fuimus tuus. et tunc vidi flammam ignis descendente de celo tecum loquentem et te illi pluribus ridentem et manum illi tercio extendentem. sed quod dixeris ego ignoro. Et genua flectens frater leo cum valde magna reverentia rogavit sanctum dicens. Rogo te pro ut exponas mihi verba que audiui et doceas illa que non audiui. Et sanctus franciscus quod multum diligebat fratrem leonem propter puritatem et mansuetudinem quam habebat dixit ei. O frater pecorelle ihesu christi in his que audiisti et vidisti erant mihi apud duo lumina. primum unum est de cognitione creatoris et aliud de cognitione est meipsum. Non ergo dicebam. Quid es tu domine omnipotens deus meus et quis sum ego. tunc eram in quodam lumine contemplationis in quo videbam abyssum infinite bonitatis divine et profundum lachrymosum vilitatis mee. propterea dicebam. Quid es domine summe sapiens et summe bone et summe clemens ut visites me qui sum summe vilis et vermiculus unius modici abominabilis et de-

Ex actibus francisci

specie? Illa igitur anima fuit deus qui in specie illa
mibi sic moysi in flamma loquebatur. Et inter alia
quod mihi deus tunc dixit petijt a me quod ego sibi
oblationes tres facerem. Cui ego respondi. Domine
ego sum totus tuus. et nihil habeo nisi tunicam et
cordas et femoralia. et ista tua sunt. quod igitur
potero deuotionis magnitudini tue offerre.
An celum et terra. ignis et aqua. et omnia que in eis sunt
tua sunt domine. quod enim habetis quod non habemus. Que igitur
tua sunt reddimus tibi cum aliquid tibi offerimus.
Quid igitur potero tibi offerre domine deus rex celi
et terre et vniuersę creature. Et tunc deus dixit
mibi. Dextera manu in sinum tuum et offer mihi
quicquid inueneris. Quod cum fecissem inueni vnam
monetam de auro tam magnam et tam fulgentem
tam pulchram quam nunquam videram in hoc mundo. et tunc
obtulit illam deo. Dixit igitur deus deus. Offer mihi
hanc iteque sic posui. ego autem dixi deo. Domine ego non
habeo nec amo nec volo nisi te. et propter amorem
tuum desperavi auxilium et omnia. vnde si aliquid amplius in-
ueni in sinu tuo posuisti illud et tibi donatori
omnem reddo. Et sic fecit. Et facta trina obla-
tio ego genui flexi et benedixi deum qui mihi dedit
quod offerre valeret. et statim fuit mihi datum intelli-
gere quod illa trina oblatio figurabat auream ob-
lationem. pauperem altissimam. et splendidissimam
castitatem. quod deus per gratiam suam dedit mihi ita per-
fecte fructuare quod in nullo me poscia reprehendit. Et
sic quando mittebam manum in sinum proferebam illas
monetas ipsi deo qui illas ibidem posuerat. ita
dedit mihi deus potentiam et aiam quod de omnibus bonis
mibi ab ipso per suam sanctissimam bonitatem processis-
set eum ore et corde laudo et magnifico. Nec igitur
fuerunt verba que et audisti et manu extensio quam
vidisti. Sed caue tibi fratrem pecorelle nevadas
post me deinde explorando. et reuertere ad cel-
lam tuam cum benedictione dei et habeam de me curam so-
licitam. Nam ad paucos dies faciet dominus tam stu-
penda et mirabilia in hoc mundo quod admirabitur
totus mundus. Faciet enim noua quodammodo in hoc
mundo fecit alicui creature. Quod postea effe-
ctus subsecutione manifeste apparuit. Nam quod ei
deus ante id tempus quibus multis sanctis multis gratias
et amicitie pignora ostenderit alicui eorum stig-
mata suorum benedictorum vulnere impressit. Alijs
enim dedit virtutem morbos curandi qui nullorum
medicaminum ope curari poterant. Alijs gra-
tiam expellendi malignos spiritus ex hominibus obse-
ssorum corporibus in amicitie pignus contulit. alijs pro
futuro prescientia quam sibi propria est impartiri di-
gnatus est. Sed beatus pater franciscus ut sibi pecu-
liariter dilecto contulit ut sibi figuraret per sti-

gmatum susceptorem. quod etenim amoris dilectionis
et amicitie verum ac certissimum testimonium est.
Tunc vero frater leo recessit valde bene consolatus.
In illa hora eadem quod dragesima apparuit in ipso
monte circa festum exaltationis sanctę crucis christi in
specie seraph alarum et veluti crucifixus impres-
sus tam clauos quam stigmata in manibus et
pedibus ac latere sancti francisci. putabat le-
genda. et apparuit cum tanto splendore de nocte
quod illuminauit montes et valles circumquaque di-
stinctos amplius quam si solis claritas affuisset.
de quibus testes fuerunt pastores qui per presillas cum
gregibus vigilabant. Quare hoc impressum fuerit
et stigmata illa sacra sancto francisco nondum per
omnia innotuit. sed sic ipse socijs referebat hoc
fere mysterium in futurum. Nam historiam habu-
it frater iacobus de massa ab ore fratris leonis et
fratris ygolini de monte sanctę marie ab ore dicti
fratris iacobi. Et ego qui scripsi ab ore fratris ygo-
lini viri per omnia fide digni ad laudem dei.

XVII

Sanctissimus pater noster franciscus qui totum cogi-
tatum suum in christo benedicto iactauerat. et totum
suum studium et desiderium et ordinem legem ad
beneplacitum in se et socijs suis ordinabat. cum in prin-
cipio sue pueritatis quidam vice sederet pater
cum filijs tam benedictis in seruoze spiritus vni co-
rum precepit ut in nomine domini os aperiret et loqueret
de deo quicquid ei spiritus sanctus suggereret. Cum il-
le sine mora et obedienter acciperet et stupeda do-
cente spiritus sancto eructaret verbum per imposuit si-
bi silentium. Et alteri precepit ut sicut de deo lo-
queretur finem gratiam a sancto spiritu sibi ministraret.
Et illo obediente et dei magnalia per dei gra-
tiam diffunderet sanctus franciscus huic sic primo
silentium impauit. Et tercio imposuit ad lau-
dem domini nostri ihesu christi absque premeditatione aliquid
eructaret. Et iste tercius aliorum exemplum hu-
militer obedientiam adimplendo tam miranda et ar-
chanade diuinis occultis producebat in lucem quod
nulli dubium erat quod per ipsum et alios spiritus sanctus
loquebatur. Cum igitur sic sigillatim vasa illa san-
ctorum simplicitatis balsamum diuine gratie funderet
ad imperium sancti patris loquendo melliflue de di-
uinis. ecce in medio eorum dominus ihesus christus appa-
ruit in specie speciosissimi iuuenis cum tanta
dulcedine gratie omnibus benedicens quod tam sanctus pater
quam ceteri omnes fuerunt rapti et iacebant in terra
sicut mortui. de mundo isto nihil penitus sen-
tientes. Cum vero ad seipsos redirent dicebat
sanctus pater. Fratres mei dilectissimi gratias agite
domino ihesu christo quod placuit ei per ora simplicium

Discinctio septima

thesauros diffeminare celestes. et ipse aperit os infantium. et linguas simpliciū facit sapientissimas et disertissimas.

XVIII

Frāciscus? fuit dei altissimi vinēte beatissima clara cum frequenter illā sacris suis exhortationibus psolaret. illa rogavit beatum patrem frāciscum quod faceret ei hanc psolatōz ut scilicet semel insimul manderetur. Beatus autem frāciscus? spem hanc facere renuebat. Unde accidit quod socii sancti patris sancte clare desiderium prepedientes beatus frācisco dixerunt. **P**robide? quod rigor iste non sit secundum diuinā caritatem. vix quod sorore clarā tam sanctā et deo dilectā non exaudis prefertim cum ipsa ad tuā psolatōz pompas sancti dei reliquit. propter quod nedum semel sumere cibum tecum. sed si cum tanta instantia maiore gratia postulassēs ipsi placule tue facere debuisses. Rūdit sanctus pater frāciscus? **A**ides vobis quod deus desiderio illā exaudiat. dixerunt. Ita pater. nā digna est quod hanc psolatōz sibi facias. Rūdit sanctus frāciscus? **E**x quibus vobis videtur mihi etiam placet. sed ut plenius psolet volo quod fiat ad sanctā mariā de angelis. Ipsa enim diu stetit in sancto damiano reclusa. vnde letificabatur aliquantulum reuidendo locum sancte marie vbi fuit conuersa et facta sponsa christi domini ihesu. et ibi comedimus? filii in nomine domini. **O**rdianus? ergo die quod cum vna socia veniret beatissima clara. et veniens et adorata reuerenter et humiliter beatissima virgine mariā mīre domini ac loco circumquaque ex deuotione lustrato. hora facta comedendi humiliter et diuinus frāciscus? fecit mēsam sic psuenerat in plana terra parari. Et sedit ipse et beata clara et vni? sociis sancti patris cum socia sancte clare. et omnes alij socii in mēsa illa humiliter sūt locati. Pro primo autem ferculo incepit sanctus frāciscus? loquens deo tā sua uiter et sancte et tam altissime et diuine quod ipse sanctus frāciscus? et sancta clara et socii et omnes alij qui erant in mēsa illa paupercula fuerunt rapti tāta abundantia gratie altissimi. Supuenerunt autem ipsis sedentibus sic rapti? et oculis ac manibus in celum directis homines de assisio et de bictonio. quod vndique per totam viā videbatur eis quod ecclesia sancte marie de angelis et totus locus? et silua quod tunc circa locum erat omnia comburerent. Propterea ut loco succurrerent homines de assisio cum festinatione cucurrerunt credentes firmiter quod omnia ab igne comburerent. Quādo venērunt ad locum viderunt cuncta pariter illa et intacta. Intrantes autem locum inuenerunt beatum frāciscum cum. s. clara et cum omnibus sociis raptos ad dominum. et ad mēsam illā humilissimā omnes sedentes et prout indutos ex alto. Et tunc

certitudinaliter aduertebat quod ille erat ignis diuinus? qui predictos sanctos et sanctas diuini amoris copiose psolationibus inflamabat. vnde recesserunt valde edificati et psolati. Beatus autem frāciscus? et sancta clara et ceteri refecti sūt tā copiosa diuina psolatione in anima quod de cibo corporali parum aut nihil tetigerunt aut curauerunt. Post hanc sancta clara rediit ad sanctum damianum. videntes autem eā sorores fuerunt valde gaudio. timuerunt enim ne sanctus frāciscus? vellet eā mittere ad aliud monasterium gubernandum sicut iam miserat germanam suā agnetē florentiā per abbatissā. et etiam ipse sancte clare aliquando dixerat. Para te si oportebit ad eundem. quatenus te misero. Et illa sic vere obediētie filia rēdebat. Parata sūt pariter quocumque tibi placuerit. Et remansit sancta clara multum in domino consolata.

XIX

Quidā iuuenis valde nobilis et delicatus? venit ad ordinem sancti frācisci? induit habitum fratrum. per aliquos dies diabolo istigante cepit habere in tāta abominatōe habitum quem gerebat quod videbatur sibi portare sacculum vilissimum. et propterea horrebat manicas. abominabatur caputium et ipsas longitudines tunice et eius asperitatem tāquam in portabile estimabat. Tūc factum est quod crescente religionis fastidio deliberauit penitus? reuertere habitum et redire ad seculum. **E**rgo autem ei? docuerat eum quod quāquam altare cōueniret transiret in quod seruabat sanctissimum christi corpus cum magis reuerentia genibus flexis et discooperto capite et psellat? manibus se deuotissime inclinaret. **D**ixit autem iuuenis? spem sollicitate obsequauit. Accidit autem illa nocte quod deliberauerat dimittere habitum et redire ad seculum quod oportebat eum ante altare transire vbi sic psuenerat genuflexus. et statim fuit raptus? in spiritu et ostēsa fuit sibi mirabilis visio. Nam enim vidit quā multitudine infinitā corā eo psessionaliter trāseuntē. omnes vero qui in illa psessione beata erant bini incedebant. et erant vestiti in ornatissimis diasperis. **F**acies autem eorum et manus? et quicquid apparebat de corpore sole splendidius radiabat. et ibant cum cantu et iubilo angelorum solēissime et dulcissime decantando. Inter quos duo nobiliores ceteris incedebant tanta claritate velati quod mirā dum stupore aspicientibus ingerebant. Et quā circa finem psessionis predictae vidit etiam quādam tantā gloriā decoratū quod videbatur quā nouis miles ab omnibus singulariter honorari. **D**ixit autem iuuenis? videntes mirabatur valde et nesciebat quid esset. nec interrogare trāseūtes audebat ne potest

Ex actibus Francisci

nimia dulcedie stupefactus. **S**z cū pcessio p
trāsissz z ipe ad bucydēs extremos fsumēs
audaciā cucurrit et illos interrogās dixit. **O**
carissimi rogavos qd dicere placeat qd scisti
tā admirabiles qd pmet h venerāda pces/
sio. **I**lli pō pvertētes ad eū splēdidissimas
facies dixerūt. **N**os oēs sum⁹ frēs miores q
mōvenim⁹ d padiso. **E**t ille rursū interrogās
ait. qd sunt illi duo qd tā excellēt iter alios ru/
tilāt. **R**ndēst. **I**lli duo ceter⁹ clariores sunt
brūs francisc⁹ z scūs anthoni⁹. ille at vlti⁹
tātū honorat⁹ ē qdaz scūs ffr novit mortu⁹
quē qz valēter p tētatiōes puguit z vsqz ad
finē pseueravit i scō pposito ad gaudia etni/
regni cū glā z triūpho pdnci⁹. nō solū comi/
tātib⁹ scūs sz etiā letātib⁹ angel⁹. **I**sta pō ve/
stimēta diasperi qd nos tā decora portā⁹ da/
ta sē nob ppe aspās tunicas qd i religiōe pa/
ciēter detulim⁹. z glē claritas quā tu vides
data ē nob a dō ppe hūilē patiaz quā fecim⁹
z ppe scātaz paupratē z obediētiaz z castitatē
mūdissimā quā vsqz i finē hilari mēte serua/
uim⁹. **U**n fili nō sit tibi duz saccū fligiōis tā
fructifex deferre. qz si i sacco beati francisci
amore dñi nri ihu xpī mūdū spernēdo. car/
nē mortificādo. z p diabolū dimicādo viri/
lī te habuer⁹ nobiscū silvestre fulgebis. **E**t
his dictis iuuenis ad se rediit. z pfortat⁹ ex/
ipavisiōe oēs tētatiōz abiecit. culpā corā gar/
diano z alijs frīb⁹ recoḡuit. aspiratē pnie et
indumētū vt diuitias d cetero pcupiuit. **E**t
sic mutat⁹ in meli⁹ i sancta vita finiuit.

XX

Accidit qdaz mirabile z celebri mēoria
dignū apd ciuitatē engubi. **H**ā cū ad bucy/
ueret scūs pfrāncisc⁹ erat i territorio ciuita/
tis ei⁹ qdā lup⁹ terribil⁹ magnitudie corpis
z ferocissim⁹ rabie famis. qd nō solū aīalia sz
hoīes z femias dnozabat. ita qd oēs ciues i
tāto terroze tenebat qd oēs ibāt muniti cū
egrediebāt terrā ac si deberēt ad bella fune/
sta pcedē. nō tñ sic armati valebāt dicti lupi
mordaces dētes aut truculētā rabie euade/
qn eidē p ifortuniū obuiabāt. **U**n tāt⁹ eroz
oēs inuasit qvix aliq⁹ ex portā ciuitat⁹ aude/
bat secur⁹ exire. **V**olēs at dō notificare scī/
tatē bti francisci ciuib⁹ supdictis. **E**um ipe
brūs pfrāncisc⁹ tūc ipis eēt ibidē spatiēs ill⁹ dispo/
suit exire obuiā dicto lupo. cui ciues dice/
bant. caue pfrāncisce ne portā exas. qz lu/
pus qd tā mltos denozauit penit⁹ te occidet.
Scūs at francisc⁹ sperās i dño ihu xpō q

vnuerse carnis spiritib⁹ dñaf. nō clipeo p/
tect⁹ vl⁹ galea. sz siglētē crucē se muniens exi/
uit portā cū socio totā fiduciā suā iactās in/
dño. **E**t sic fidelissim⁹ pfrāncisc⁹ itrepid⁹ exi/
uit ad lupū. z ecce mlt⁹ cernētib⁹ d loc⁹ i qd
ad spectandū ascēderant lup⁹ ille terribilis
p scm frānciscū et sociū apto ore cucurrit. p
quē brūs pfrāncisc⁹ opposuit signū crucē. z tā se qz
a socio pte diuina lupū ppefcuit. z cursū
retinuit. z os truculētē aptū pclusit. et de/
mū aduocās eū ait. **V**eni ad me ffr lupe. et
ex pte xpī tibi picipio qd nec michi nec alteri
noceas. **M**irabile dictū statim facta cruce
pclusit os illd terribile. z facto mādato sta/
tim se ad pedes scī iam fac⁹ qsi agn⁹ ex lu/
po capite incliato pstravit. **S**ic at pstrato
an se dixit scūs frāncisc⁹. **F**fr lupe tu fac mlt/
ta dāna in ptrib⁹ ist⁹ et horreda maleficia p/
petraisti. creafas dī sine misericōdia dstruēdo. nō
solū at irrōnalia aīalia dstruisti. sz qd dresta/
tior⁹ audacie ē occidis z deuoras hoīes ad/
imaginē dei factos. vñ tu es dign⁹ horreda
morte mutilari tāqz pdo z pessim⁹ homici/
da. ppter qd oēs p te iuste clamāt z murmu/
rāt z tora ista ciuitas est inimica. **S**z frater
lupe ego volo iter te z istos facere paces. ita
qd a te ipi nō ledant ampli⁹. z ipi tibi omne
offensam pteritā dimittētes nec hoīes nec
canes te ampli⁹ psequant⁹. **E**t lup⁹ gestib⁹ cor/
poris z caude z aurib⁹ accapit⁹ inclinātōne
mōstrabat illa qd scūs dicebat oimode ac/
ceptare. **E**t ait itez scūs francisc⁹. **F**fr lupe
ex qd tibi placet facere pacē istam ego pmitt/
to tibi qd facias tibi dari expēsas qndie do/
nec vixer⁹ p hoīes ist⁹ ciuitat⁹ ita qd nunqz
famē ampli⁹ patier⁹. qz ego scio qd qdā mō/
le fac⁹ ppter rabiēm famis facis. **S**z frater
mi lupe ex qd acqraz tibi talē grāz volo qd tu
pmittas mibi qd nūqz aliqd aīal vel boīem
ledas. pmittas mibi ista. **E**t lup⁹ signū cui/
dens inclinato capite fecit qd pmittebat fa/
cere illa qd sibi imponebant a scō. **E**t scūs
Franciscus ait. **F**frater lupe ego volo qd tu
des mibi fidem vt possim pfidenter crede/
re qd pmittis. **E**t cum extendisset scūs frā/
nciscus manū p recipienda fide. lup⁹ etiaz
leuauit pedes anteriore dextrum z blande
z leniter posuit super manū sancti Fran/
cisci signo qd poterat fidē dando. **T**ūc scūs
frāncisc⁹ ait. **F**frater lupe picipio tibi in nomi/
ne dñi nostri ihu christi qd venias amodo
mecū nūl dubitās in ciuitatē ad faciēdā pa

Distinctio septima

et ista. Et lupus obediens statim cepit iter cum
 sancto frascisco tam mansuetissimum agens. quod vide-
 tes illi de ciuitate ceperunt vehementer mirari. et
 nouitas huiusmodi statim per ciuitatem totam isonuuit. ita quod
 omnes tam viri quam mulieres magni et parui ad plateam
 simul conuerterunt. quia sanctus frasciscus ibi erat cum lupo
 congregata igitur populi maxima multitudo sur-
 ges. sanctus frasciscus fecit illi mirabilem predicatorem di-
 ces in alia quoniam propter peccata tales pestilentie per-
 mittuntur. et quanto sit periculosior vorax flamma gehē-
 ne quam huiusmodi eternum deuorare damnatos quam rabies
 lupi quam per occidere nisi corpus. et quanto sit periculosa
 in baratro infernale demergi quam tantam multitudinem
 diuine vniuersi perire aial in tanto pauore et periculo de-
 tinebat. Reuertimini igitur karissimi ad dominum et faci-
 te penitentiam dignam et a lupo libabit vos deus in peni-
 tentia. et si fustis ab ignis baratro deuorati. et his
 dicitur ait. Audite karissimi. si lupo qui habet coram vobis
 astat. promittit mihi. et de promissione fide exhibuit
 facere pacem vobiscum et nunquam vos in aliquid ledere.
 si tamen vos promittitis sibi quicquid expensas dare. et
 ego pro lupo fideiubeo quod pacem pacis firmi-
 ter obseruabit. Tunc omnes ibi congregati cum cla-
 more valido promiserunt lupo nutrire et nutrire.
 Et sanctus frasciscus coram omnibus dixit lupo. et tu si lu-
 pe promittis fuare pacem istis. scilicet quod non aial aliquid
 nec personam aliquid ledas. Et lupo se in geniculum
 cum inclinatione capitis et gestibus corporis et caude
 et auribus blandimentis se fuaturum pacta promissa
 omnibus euidenter monstrauit. Et sanctus frasciscus ait. Si
 lupo ego volo quod si tu de his dedisti fidem cum
 essem extra portam. ita et huiusmodi coram toto populo isto
 des mihi fidem quod ista obseruabis et in fideiussione
 precepta mine delinques. Tunc lupo levato
 pede dextro dedit fidem in manu sancti frascisci fi-
 deiussoris sui coram cunctis altatibus. et sancta est tanta
 admiratio et gaudium omnium tam per deuotionem sancti
 quam per nouitatem miraculi quam insuper per pacem lupi et
 populi. ut omnes clamarent ad sidera laudantes et
 benedicentes dominum in ihm christum qui eos meritis illius
 sancti de ore fere pessime libauit. et de tam horrenda
 peste in pace posuit et dete. Ex illo igitur die lu-
 pus populo et populo lupo pacta per sanctum frasciscum
 ordinata seruauit. et lupo per duos annos viuens et
 per ciuitatem ostiatis victis neminem ledens nec
 ipse lesus ab alio fuit curialiter nutritus. Et mi-
 rum est valde quod nunquam latrabat canis aliquid de eum
 Tunc lupo senes mortuus est. de cuius morte ci-
 ues plurimum doluerunt. quia dicti lupi pacifica et
 benigna patia quicquid per ciuitatem pergebat mira-
 bili frascisci fructu et scitatem mirificam in memo-
 riam reuocabat.

XXI

Cum sanctus frasciscus in loco portuncule quidam
 vice ut sibi mori erat deuote orationi vacaret vi-
 dit totum locum tamquam a magno exercitu a demonibus
 obsessum et circumdatum. Nullus intrare locum vale-
 bat eo quod fratres illi tante scitatis existeret quod ad-
 que intraret aditum non habebat. Interi pro quidam de
 fratribus ad iram et impatientiam propter accusaciones et
 vindictas quod quidam de socijs fabricat. propter quod
 ostio fructus abiecto et aperta nequie ianua vias
 intradi diabolo prout. et statim videre sancto frasci-
 sco vniuersi demonum intravit illum locum et di-
 ctum fratres tamquam victi victor aggredif. Pro autem
 per et pastor qui super curam sui gregis fidelissime
 vigilabat aduertens intrasse lupo ad vnam de
 suis ouicul deuorandam. et sciens per spiritum ouem in
 tanto periculo positam fecit fratres predictum celerrime
 ad se vocari. Et cum ille obedienter ad pastorem
 tam sollicitum cucurrisset precepit beatus frater ut statim
 detegeret venenum fabricatum quod primum in
 corde fuabat. propter quod erat tradit in manus ini-
 mici. Ille pro terris vulnerum detexit. culpam re-
 coquit. et veniam cum penitentia humiliter rediuit. Quo-
 facto absolutus a culpa et imposita penitentia statim vi-
 dere sancto frascisco diabolum aufugit. ouis vero
 erepta de faucibus bestie truculente deo et beato
 Francisco gratias retulit et in sancta vitaylque
 in finem meritis pastoris sui perseuerauit.

XXII

Ordinavit beatus per frasciscum quod fratres sui or-
 dinis ob amorem christi qui erat leprosus per nos vo-
 luit reputari vbi quicquid essent leprosi eis solici-
 te defuerunt. Fratres autem tamquam se obediencie filij
 huiusmodi promptissime faciebant. Accidit autem quod in quidam
 locorum fratribus leprosus seruiebat erat quidam le-
 prosus ita pestilens. impatientes et peruerus quod nulli du-
 biu erat ipsum per malignum spiritum agitari. Nam
 fratres sibi fuientes non solum horrendis imprope-
 rijs impetebat et sagittabat iniurijs. sed quod per
 erat eos flagellum et plagis multimodis vulnera-
 bat. et insuper quod horrendum valde erat et pessimum.
 christum benedictum et matrem eius sanctissimam et alios san-
 ctos blasphemabat. Tunc quicquid in iniurijs et
 plagis suis fratres illi studerent per posse patientie
 meritum cumulare. tamen nullo modo christi blasphe-
 mias et sue miserie sanctissime ipsorum conscientia poterat
 sustinere ne tanti sceleris principes esse viderent.
 quapropter decreuerunt dictum leprosum dereli-
 quere. ne foret blasphematores dei et vasa dia-
 boli nutritores viderent. Sed hoc facere non
 luerunt nisi prius sancto Francisco qui in alio loco
 morabatur omnia per ordine indicassent. Quibus
 auditis sanctus Franciscus ad leprosum accessit.

3 2

Ex actibus Francisci

et ingressus ad eum dixit. **D**edit tibi pacem frater carissime. Cui ille. Et quis mihi par est. imo deus accepit michi pacem quam tu inquit marcidus. Et sanctus franciscus ait. Carissime habere patientiam. quia mala que habet corporibus inferuntur ad anime salutem perveniunt si equanimiter tolerantur. Et ille respondit. Quomodo possum tolerare patienter cum mea pena die nocturne perseveret. Nam non solum ab infirmitate conburo et crucior. sed a fratribus que dedisti mihi servitores vehementer affligor. quia nullus est qui michi serviat ut oportet. Beatus autem Franciscus cognoscens per spiritum sanctum quod ille a maligno spiritu vexabatur iunxit et pro ipso deum exoravit. Et facta oratione rediit ad ipsum dicens. Charissime ego volo servire tibi ex quo non es contentus de alijs. Et respondit et dixit. Placet mihi. Sed quid poteris facere plus quam ceteri. Et sanctus Franciscus ait. Quicquid volueris ego faciam. Et ille. Volo inquit quod me laues. totus feto intantum quod me metipsum ferre non possum. Sanctus autem Franciscus fecit calefieri aquam cum multis herbis odoriferis. et expolians illum incepit suis sanctis manibus lavare leprosum. et alius frater aquam superius infundebat. Et sicut corpus aqua lavabatur exterius. sic a lepra totum mundabatur. et anima ipsius interiorum sanabatur et mundabatur. Unde cum sanari exterius se videret statim ex compunctione nimia cepit amarissime flere. Et sicut corpus aqua lavabatur et a lepra mundabatur. ita conscientia lachrymis baptizabatur et mundabatur ab omni iniquitate. Cum vero totus esset lotus et sanatus exterius. perfecte fuit vinctus et sanatus interiorum. Et ideo in tantam compunctionem et lachrymas prorupit quod altissima voce plorabat dicens dignum se esse inferno propter iniurias illatas fratribus. et pro plagis et flagellis que fecerat in eosdem. et propter impatentiam et blasphemiam contra deum. Unde bene per quindecim dies duravit sibi ille planctus mirabilis qui ab intimis precordijs erumpebat. et continue nihil aliud quam misericordiam dei inuocabat. Et cum hac compunctione et lachrymis omnia peccata sua confessus est sacerdoti. Beatus autem Franciscus videns tam notum miraculum gratias agens deo recessit illinc et ad partes multum remotas accessit. ne dum dictum miraculum fieret notum populo omnes ad

ipsum concurrerent. quod propter humilitatem toto posse vitabat. Studebat enim tantum fidei et prudens servus deo gloriam et honores reddere. et sibi inter homines dedecus et ignominiam procurare. Dictus vero leprosus post illam sanctitatem et compunctionem mirabilem ad paucorum tempus infirmatus et bene armatus ecclesiasticis sacramentis de hac vita decessit. Sancto autem Francisco orante in quodam loco remoto in silva apparuit sibi dictus leprosus defunctus speciosior sole sublimatus in aere. dicens ei. Recognosce me. Cui sanctus Franciscus. Quis inquit es tu. Et ille. Ego sum leprosus ille quem Christus benedictus te promerente sanavit. et hodie vado ad paradisum et ad regnum beatorum. de quo deo omnipotenti et tibi gratias ago. Benedicta sit anima tua et corpus tuum et benedicta sint verba tua et opera tua. quia per te multe anime salvabuntur. Et scias quod non est dies in quo sancti angeli et omnes alij sancti et sancte non referant magnas gratias deo de sanctis fructibus que te et tuum ordinem undique per orbem patrantur. Et propterea confortare et gratias reddere deo et ista facito cum benedictione dei. Et his dictis disparuit. et sanctus Franciscus remansit valde consolatus.

XXIII

Cum semel transiret per montem casalestrum quod est in districtu burgi sancti sepulchri recepit ibi unus iuvenem nobilem de burgo dicto. qui cum venisset ad beatum Franciscum dixit ei. Pater ego vellem libenter efficere fratrem vestrum. Sanctus vero Franciscus respondit ei. Fili tu es unus iuvenis delicatus et nobilis et aspiras nostram et pauperum non poteris sustinere. Ille vero ait. Pater nonne vos estis homines sicut ego. Sicut ergo vos qui estis mei similes sustinetis. sic et ego cum adiutorio dei poteris sustinere. Que responsio multum placuit sancto Francisco et statim recepit eum et benedixit. et fratrem angelum appellavit. Qui ita gratiose se habuit quod paulo post ipsum in predicto monte casali gardianum instituit. In illis autem diebus erant tres famosi latrones in partibus illis. qui undique multa maleficia perpetrabant. Isti latrones quidam die ad predictum locum venerunt. rogantes fratrem angelum gardianum ut eis de comestibilibus provideret. Ipse vero guardianus rigida reprehensione eos redarguens dixit eis. Vos fures et scitissimi homines

Distinctio septima

vide nō solū nō erubescit labores aliorū p̄-
dari. s; insup̄ p̄sumit vt effrontes elemosy-
nas suis dei exhibitas deuorare. cū nō sit
digni q̄ vos tra sustineat. q̄ et nullū hoīem
reueremī z deū q̄ vos creauit p̄tēnt. **Ite** g̃
p̄facti v̄is z huc apli nūq̄ accedat. Illi s̄o
curbati valde cū indignatōe maria recessē-
rūt. **Et** ecce eodē die sc̄tūs francisc̄ ad locū
redijt portās d̄ quēsta quā cū socio fecerat
ynā tastā panis z vnū vasculū vini. **Cū** autē
guardian̄ q̄lī illos latrones repulerat re-
tulit. sc̄tūs francisc̄ dure redarguit ipsū.
dicens q̄ ip̄ie gessit. q̄ p̄ctōres meli⁹ reducūt
cū dulcedine pietat̄ q̄ increpatōe crudeli.
Rā z tps̄ mgr̄ n̄r̄ cū euāgeliū fuare p̄misi-
mus. nō inq̄t op̄ est valētib; mediē s; male
habētib;. **Et** nō veni vocare iustos s; p̄ctō-
res. **Et** ideo fr̄q̄nt cū p̄ctōrib; māducabat
Quia s̄o p̄ caritatē z p̄ exemplū xp̄i fecisti p̄
sc̄tūz obediētiā p̄cipio tibi q̄ statī accipias
tastā istā panis z vasculū vini qd̄ acq̄sierā z
solicite p̄ mōtes z valles dictos latrones q̄-
ras donec inuenias. et panes istos om̄es z
vinū p̄sc̄ab̄ eis ex pte mea. z postea corā ill̄
genuslectas d̄ icurialitate z crudelitate tua
dicas hūilic̄ tuā culpā. z roga illos ex pte
mea q̄ apli mala ista nō faciāt. s; deū time-
ant z p̄imos non offendāt. **Et** si h̄ fecerint
ego p̄mitto eis de necessarijs p̄ eoz̄ corpo-
rib; p̄tinue p̄uidere. **Et** cū his h̄ humiliter
dixeris reuertar. **Interim** sc̄tūs francisc̄ ro-
gabatur dñm vt illoz̄ corda ad p̄nīaz emolli-
ret. **Uñ** factū ē q̄ cū elemosynas illas a sc̄o
francisco trāsmittas latrōes illi comederent
ad inuicē p̄ferre ceperūt z dicere. **Deu** nos
miseros z infelices q̄ dur⁹ z infernal crucia-
tus nos expectat q̄ p̄gim⁹ nō solū predādo
hoīes z vulnerādo. s; etiā occidēdo. z tñ de
tā horrēdis scelerib; z homicidijs nullo di-
timore z p̄pūctōe p̄scie stimulamur. **Et** ecce
iste sc̄tūs frater q̄ venit mō ad nos p̄tē aliq̄
s̄ba valde iusta p̄tē n̄raz maliciā in os irro-
gata se corā nob̄ tā hūilic̄ accusauit. **Et** insup̄
tam sc̄i p̄is liberale p̄missum retulit. z pa-
nis z vini bñficiū attulit caritatē. **Vere** isti
sunt sancti dei q̄ celestē patriā p̄merēt. nos
filij p̄ditōnis et̄ne p̄ flāmas vltices q̄tidie
nob̄ n̄ris nephandis scelerib; cumulamus
Nescio v̄r̄ de patrat̄ facinorib; z cōmissis
flagitijs possim⁹ a deo misericōdīam inuenire.
Uñ s̄o illoz̄ p̄dicta s̄ba dicēte. reliq̄ duo
dixerūt. **Quid** g̃ faciendū est nobis. **Et** ille.

Eam⁹ ad sc̄m franciscū inq̄t z si ip̄e nobis
p̄sidentia tribuat q̄ possim⁹ d̄ magnis pec-
catis n̄ris misericōdīaz inuenire a deo q̄cquid
ip̄e mādauerit faciam⁹ vt possim⁹ aīas no-
stras de inferni baratro liberare. **In** q̄ p̄si-
lio oēs tres p̄corditer p̄senserūt. z venerūt fe-
stināter ad sc̄m franciscū dicētes. **P̄** nos
p̄pter multa z pessima p̄ctā n̄ra nō p̄fidim⁹
posse misericōdīam dei inuenire. sed si tu confi-
dis q̄ deus ad suā misericōdīam nos recipiat.
ecce parati sum⁹ tecū p̄niam facere. z in oib; q̄
nobis p̄ceperis obedire. **Duos** sc̄tūs frā-
ciscus benigne z caritative suscipiens ex-
plis eos multiplicib; exhortando certos
eos de inueniēda dei misericōdīa reddidit. z in-
sup̄ se illis acq̄situr a dño ip̄am misericōdīaz z
grāz repromisit. instruēs illos etiā quō di-
uine misericōdie immensurabilis magnitudo
cūcta p̄ctā nostra etiā si infinita essent p̄cel-
lit. **Et** quō testante euangelio z ap̄lo **Paulo**
xp̄s bñdictus in hūc mundū p̄ p̄ctōrib; venit
redimēdis. **Propter** q̄ salubria hor-
tamenta tres dicti latrones abrenūciauerūt
mundo z recepti a sc̄o p̄re sibi tam habitu
q̄ animo adhsēserūt. **Duo** autē illoz̄ parū vi-
uentes post mutationē laudabilem de p̄nī
seculo dño vocante migrauerūt. **Terti⁹** s̄o
sup̄uīens p̄siderans multa z magna p̄ctā
q̄ fecerat tali p̄nīa se subegit q̄ p̄ q̄ndecim
ānos exceptis cōib; quadragesimis q̄s sic
aliq̄ faciebat p̄tinue ter in septimana panes
tantūmodo z aquam manducabat. z p̄ten-
tus vna tunica incedebat discalciar⁹ p̄tinue
et post matutinū nunq̄ dormiebat. **Infra**
illud q̄ndecim annoz̄ tps̄ sanctus **Franci-**
scus transiuit de hoc mūdo ad p̄zē celestē.
Cum autē dictus frater districtōem hāc pe-
nitentie annis plurimis tenuisset q̄daz no-
cte post matutinū tanta somnolētia sibi su-
peruenit q̄ nullis argumētis poterat som-
no resistere. n̄c put̄ p̄sueuerat vigilare. **Qui**
cum reluctari req̄reret nec valeret orare iē-
tationi succūbens iuit ad lectum vt dormi-
ret. statim autē vt posuit caput in lecto fuit
ductus in spū in montem excelsū valde.
in quo erat pfundissima ripa. et hincinde
saxa p̄rupta. z diuersi scopuli inequalit̄ p̄e-
minentes. **Ille** s̄o a q̄ ducebat ipulit eū de
cacumine dicte ripe. q̄ in p̄ceps ruendo per
saxa collisiōes de rupib; in rupib; sustinen-
do. qñ ad fundū ripe puenit oīa videbātur
sua mēbra dirupta z ossa p̄fracta. **Qui** dum

Ex actibus Francisci

faceret sic male collisus a suo ductore vocatur ut surgeret. qz magnū adhuc iter facere oporteret. **Cui frater rñdit.** Dur⁹ hō z i discret⁹ vider⁹. qz cū me videas vsqz ad mortē stritū. tñ dic⁹ qz surgā. qz ductor accedēs z tangēs eū statī ab oī mēbroz collisiōe pfecte sanauit. **Et tūc oñdit ei magnā planiciē acut⁹ lapidibz z spinis z tribul⁹ plenā vñ illū oportebat discalcia tū icedere z ad finē illi planiciē accedere vbi erat qdaz fornax signata qz a lōge videbat in quā debebat intrare. Cū aut planiciē illā cū mltā angustia ptrāss⁹ z ad fornacē illā pueniss⁹ dixit angelus ad illū. Ingredere fornacē istā. qz sic est necessariū. Ille frater rñdit. **Deu qz dur⁹ ductor es.** qz cū videas me p istā angustissimā planiciē tam penaliter tribulatū qz maxia q̄ete indigē z tu dic⁹ intra i fornacē. Cū at aspiceret circa fornacē vidit vndiqz demones cū furc⁹ ignit⁹ astātes. quē differētem intrare. cū ipis furc⁹ eū subito ipulerūt. **Qui cū ipm ignē intrass⁹ z ad spaciū aliqd ibi stetit⁹ angel⁹ expulit eū extra fornacem dicēs.** ppara te ad eundū qz adhuc habes horribile piculū ptrāfire. **Cui ille dicebat.** **O durissime ductor qz nlla ppassiōe moueris.** vides qz sum q̄i tot⁹ cōbuss⁹. z dic⁹ veni adhuc ad horribile piculū. **Angel⁹** pō tan gēs eū pfecte sanauit. z duxit eū ad qndam pontē qz trāsuadari nō poterat absqz ingēti piculo. qz erat nimis exigū⁹ z excessiue politus. **Sub ponte** pō flui⁹ terribilis defluebat. serpētibz z draconibz scorpionibz z bufonibz z horredis fetozibz plen⁹. **Dixit angelus.** **Transi pontē istum qz penit⁹ puenit te trāfire.** Ille at rñdit. **Et quō ptrāfire poterō qn cadā in tam piculosū fluiū.** **Rñdit angel⁹.** **Venias post me z pone pedē tuum vbi vider⁹ poni meū z bñ trāsibis.** **Qui incedēs post angelū suū pedē ponēdo vbi pcedēs ponebat puenit vsqz ad mediū pontē cū salute.** Cū ess⁹ in medio pontē angel⁹ volando recessit. z ascēdit i altū ad qdā habitaculū valde mirabile i altissimis collocatū z bñ notauit quō angel⁹ aduolauit. **Sz cū remansisset absqz duce in ponte z illa terribilia aīalia flumīs iam capita eleuarent ad deuorandū illū si caderet.** stabat in tāto terrore qz nllō mō sciebat qd faceret. qz nec poterat retro nec ante pcedere. **Unde in tanta tribulatōe z piculo positus inclinauit se et amplexat⁹ est pontē.** **Et vidēs qz non erat****

refugiū nisi dei. cepit ex intīmīs cordis lū uocare dñm ihm xpm vt p suā scissimā ac pūssimā miscōiaz sibi subuenire dignaret⁹. **Et facta orōe visū ē illi vt ipse emitteret alas.** **De qz gauisus valde expectauit donec crederet ale. sperās extra fluiū ad locū qz volauerat angelus transuolare.** **Sz cū nimis festinass⁹ volare qz ale nō plene creuerāt a volatu deficiēs cecidit sup pontē. z omnes penne insup ceciderūt.** **Qui territ⁹ valde iterum pontē amplectēs xpi miscōiaz lachrymabiliter implorabat.** et iter⁹ visus est sibi vt emitteret alas. **Sz sic pus aū pfectōez alarum aduolandū festinans secundo cecidit sup pontē z penne pus similiter ceciderunt.** **Qui attendens qz p festinantia pfecte volare nō poterat.** dixit in corde suo. **Si alas tertio emisero tamdiu expectabo donec amplius nō deficiā a volatu.** z visum est sibi qz inter p̄mam z secundā et tertiam missionē alarū p annos centum qnquaginta z amplius expectasset. **Luz aut videret sibi qz alas optime cōpleuiss⁹ hac tertia vice leuauit se valenter in altum.** z vsqz ad p̄dictum habitaculū qz volauerat angelus ipse aduolauit. **Eum pō ad illius admirabil⁹ habitatiōnis ianuam pueniret.** dixit illi portarius. **Quis es tu qz huc venisti.** **Qui rñdit.** **Ego sum frater minor.** **Expecta inq̄ vt ducam te sc̄m Franciscū si te recogscit.** **Eum aut ille iret p sancto Frāscō iste cepit muros siliū cūlart⁹ mirabiles respicere.** z ecce muri illi tanta erant claritate pspiciū qz cūctā qz intus fiebant et choros sc̄toz mirabiles qz intus erāt clare cernebat. **Et cū respiceret ecce beāt⁹ Frāsc⁹ z sc̄t⁹ s̄ Bernard⁹ et frater Egid⁹ z post sc̄m Franciscū tanta multitudo sc̄toz z sc̄tāz dei qz securi fuerant illius vestigia. qz q̄i innumerabil⁹ videbat.** **Et cum sc̄t⁹ Francisc⁹ veniss⁹ ad eū.** dixit portario. pmitte eum ingredi qz de fratribz meis est. **Et tūc sc̄t⁹ Franciscus duxit eū interius multa ei mirabilia ostendendo.** **Statim autem vt illud ingressus ē tantam consolationē et dulcedinem sensit qz oblitus est omniū tribulationum qz ante pcesserant.** ac si nūqz in mūdo fuisset. **Post hec dixit sanctus Franciscus.** oportet te si li redire ad mundū et septem diebz morari in quibz prepara te oīi prepatōne qz vales quia post septem dies ego p te veniā. z tunc mecum venies ad locū mirabilem beatoz.

Distinctio Septima

Sicut frācis⁹ erat clamide tota stellis pul-
cerrimis decorat⁹ et quāq⁹ stigmata ei⁹ erant
sic quāq⁹ splēdidissime stelle. q̄ tāta luce et cla-
ritate fulgebāt q⁹ videbāt totā ciuitatē illā
radijs illustrare. **F**r⁹ s⁹ bernard⁹ hēbat in
capite coronā stellaz pulcerrimā. frat⁹ etiāz
egid⁹ tot⁹ erat valō mirādo lumie decoza-
tus. et mltos alios scōs frēs miores ibidē
cū scō frācis⁹ gloriofos q̄s nūq⁹ viderat
recoḡuit. Licēciat⁹ dilect⁹ fr⁹ q̄uis cū redio
ad mūdū redijt. et cū rediss⁹ frēs pulsaue⁹
ad p̄mā. **N**ō p⁹ aut⁹ t̄pis fluxerat nisi a post
matutinū vsq⁹ ad eiusde⁹ noct⁹ aurozā. q̄-
uis sibi videret p⁹ plurimos ānos abfuisse.
Ip̄e at⁹ p̄dict⁹ fr⁹ p̄dictā visionē et emīnū sep-
tē diez guardiano suo p⁹ ordinē recitauit. et
statū febricitare cepit. **I**n septima s⁹ die ve-
niēs brūis frācis⁹ cū glosa comitiua scōz
aiāz ill⁹ fr̄is in visiōe p̄dicta angelo dedu-
cēte purgatā duxit ad gaudia brōz

XXIII

Fr⁹ rufin⁹ de nobiliozib⁹ d⁹ assisio socius
brū frācis⁹ q̄dā t̄pe viuēte brō frācis⁹ gūit
a demōe de p̄destinatōe verabāt l⁹ ania. **N**ā
suggerebat cordi ei⁹ host⁹ antiqu⁹ q⁹ ip̄e nō
erat de p̄destinat⁹ ad vitā et p̄deret q̄cqd i re-
ligiōis fuitio faceret. **P**ropt⁹ hāc veratōez
p⁹ mltos dies durātē tot⁹ erat melācolicus
et trist⁹ effect⁹. et suā pugnā brō frācis⁹ dice-
re fecundabat. nihilomin⁹ t̄n orōes cōsue-
tas mīme dimittebat. **S**z host⁹ antiqu⁹ vo-
lēs sibi tristitiā sup⁹ tristitiā addere q̄ graui-
ter vulnerat fuos dei. ad pugnā interioze⁹
addidit etiā exteri⁹ ipugnare. **U**n apparen⁹
sibi i specie crucifixi dixit. **Q**u⁹ rufine q̄re i
orōib⁹ et in p̄nia te afflig⁹ cū tu nō sis d⁹ p̄de-
stinat⁹ ad vitā. **E**t h⁹ credas mibi q⁹ ego scio
q̄s elegeri. et nō cedas filio petri bernaridōis
si p̄riū tibi dixerit. nec etiā ip̄m iterroges d⁹
ista materia. q⁹ ip̄e vel al⁹ h⁹ ignorat. **S**z ego
q̄sū dei fili⁹ bñ scio. iō credas mibi p⁹ certo
q⁹ tu es de nūero dānatoz. **E**t ip̄e fr⁹ frā-
cis⁹ tū et p̄e⁹ est dānat⁹ et q̄cūq⁹ seq̄t ei⁹ de-
cipit. **F**r⁹ aut⁹ rufin⁹ erat ita obtenebratus a
p̄ncipe tenebrāz q⁹ iā fidē et amorē i scō frā-
cis⁹ p̄diderat. et h⁹ sibi dicere non curabat.
Sed q̄d scō p̄zi fr⁹ rufin⁹ nō dixit. spūs dñi
reuelauit. **U**n ip̄e p̄e⁹ p̄z vidēs i spū tantum
dicti fr̄is rufini piculū. misit fr̄es massē p⁹
ip̄ore ad eū oīno veniret. **N**am fr⁹ rufinus et
scūs francisc⁹ stabant in loco mōt⁹ subasij
p̄e assisij. **F**r⁹ aut⁹ rufin⁹ r̄ndit fri **D**alleo.

Quid habeo ego facere cū fr̄e francisco. **E**t
tūc fr⁹ massē hō tot⁹ spū sancto replet⁹ clare
cōgscēs maligni spūs fallaciā ait. **O** frater
rufine nescis tu q⁹ scūs francisc⁹ ē sic āgel⁹
dñi tot⁹ aīas illuīauit i mūdo et a q̄ etiā nos
tot⁹ diuīe gr̄e recepim⁹ dona. **U**n ego volo
oīno q⁹ tu venias ad eū. q⁹ ego clare video
a diabolo te deceptū. **S**tati autē fr⁹ rufin⁹
venit ad scm franciscū. et cū sanct⁹ francisc⁹
vidit eum a lōge cepit clamare. **O** fr⁹ rufine
catinelle cui credidisti. **E**t dixit totam sibi p⁹
ordinē tētatōez quā habuerat int⁹ et extra.
et docuit eū q⁹ ille q̄ p̄dicta suggesserat erat
diabol⁹ et nō xps. iō nllō mō ei⁹ suggestiōi-
bus assentiret. **S**z quādo dicit tibi tu es
dānat⁹. tu secure r̄ndeas. **A**peri os tuū et ibi
ponā sterc⁹. et sit tibi signū q⁹ ip̄e est diabol⁹
q⁹ dicto seu p̄nūciato s⁹ hō s⁹ statū fugiet. **A**d
huc recoḡscere debes ip̄m fuisse diabolū
q⁹ cor tuū indurauerat ad oē bonū qd̄ pro-
p̄riū ei⁹ officiū est. **S**z xps bñdicit⁹ nūq⁹ cor
hōis fidel⁹ indurat. imo dīc. **A**uferā tibi cor
lapideū et dabo tibi carnē. **F**r⁹ s⁹ rufinus
vidēs q⁹ scūs francisc⁹ dicebat ita totā p⁹ or-
dinē seriē tētatōis q̄ten⁹ int⁹ et extra vepat⁹
fuerat. cepit fortissime lacrimari. et adorās
scm ac culpā humilit⁹ recoḡscēs de h⁹ q⁹ ab
ip̄o celauerat ac tot⁹ p̄fortat⁹ ē in dño et per
monita p̄is tot⁹ mutat⁹ in meli⁹ dixit ei san-
ctus francisc⁹. **V**ade fili p̄fitear⁹. et orōis cō-
fuetū studiū nō dimittas. et scias p⁹ certo q⁹
tēratio ista erit tibi ad magnā vtilitatē et cō-
solatōez sic experier⁹ i breui. **F**r⁹ at⁹ rufinus
redijt ad cellā suā ad orandū in siluam. **E**t
dū staret cū mlt⁹ lacrimis ad orandū. ecce
venit host⁹ antiqu⁹ in p̄sona xpi dicēs. **F**r⁹
rufine. nōne dixi tibi q⁹ tu filio petri berna-
ridonis nō crederes. et q⁹ es dānat⁹ et i orōi-
bus et lacrimis nō labores. **Q**uid em̄ p̄dest
tibi si dū viuīs affliger⁹ et cū morier⁹ es dā-
nat⁹. **E**ui statim dixit frater rufin⁹. **A**peri
os tuū et ibi ponā sterc⁹. **T**ūc diabol⁹ indig-
nat⁹ recessit cum tanta tēpestare et cōmotio-
ne lapidū mōt⁹ subasij et p⁹ magnū spaciū
fluxit lapidū multitudo vbi adhuc apparet
lapidū horrenda ruina. **N**am p⁹ vallē etiāz
dicti mōtis sapa se inuicē collidendo ignez
plurimū emitebāt. vñ ad tam terribilē stre-
pitū lapidū sanct⁹ franciscus et socij admi-
rantes extra dictū locū vt nouitatem illaz
aspiceret exierūt. **E**t tūc frater rufin⁹ mani-
feste aduertit q⁹ ip̄m host⁹ malign⁹ decepat.

Ex actibus Francisci

Un secō ad sc̄m fr̄nciscū rediit ⁊ p̄sternēs se ī terrā itēz culpā dixit. q̄ p̄fortatus a sc̄o fr̄ncisco tot⁹ pacific⁹ remāsīt. Et cū p̄ h̄ sta/ ret cū mltis lacrimis orās. ecce x̄ps b̄ndict⁹ sibi apparuit ⁊ totam aīaz suā dīuio liq̄fecit amore dīcēs. B̄nfecisti fili q̄ credidisti fr̄i fr̄ncisco. q̄ ille q̄ te p̄ristauerat fuit diabo/ l⁹. ego āt sū ihs x̄ps m̄gr tu⁹. ⁊ vt d̄ h̄ te red/ daz certissimū h̄ sit tibi v̄ez signū q̄ donec in isto mūdo eris nūq̄ de cetero eris tristis. Et b̄ndixit x̄ps fr̄ez rufinū ⁊ dīmisiit eū ī tā to gaudio ⁊ dulcedie spūs et eleuatōe mētis q̄ die noctuq̄ erat absorpt⁹ in dño. Et p̄fir/ mar⁹ ē ex tūc ī tāta gr̄a ⁊ b̄ndictōe ⁊ securita/ re salutis etne q̄ tot⁹ i vīz altēz renouat⁹ est. Ad tantā eleuatōz mētis ⁊ p̄seuerantiā orōis p̄firmat⁹ ē infra puulū circulū die noctuq̄ p̄tēplari dīuīa si eū aliq̄s nō īpedissz. vñ di/ cebat sc̄us fr̄ncisc⁹ de eo q̄ fr̄ rufin⁹ erat ca/ nonisat⁹ ī celo dū adhuc vīneret a dño n̄ro ihu x̄po. ⁊ q̄ ip̄e nō dubitaret ī absēcia sua dicere sc̄m rufinū adhuc existentē in terra eē canonisatū ī celo. P̄dict⁹ āt fr̄ rufinus p̄p̄ magnā cordis attentōz ad deū ⁊ ange/ licā mētis q̄terez q̄ncūq̄ ab aliq̄ vocabat⁹ cūz tāta grauitate ⁊ dulcedie ⁊ vocis morositate ip̄m inuocātibz r̄ndebat q̄ videbat de alio mūdo redire. vñ semel vocat⁹ a socijs vt iret p̄ pane. Ille sic p̄e dīuin⁹ r̄ndit. Fr̄ mi mul/ tū libēter. Eū p̄o apud assisiū panē q̄reret ecce ducebat vñ demoniac⁹ fortit⁹ ligat⁹ ⁊ a mltis hoībz sociat⁹ q̄ ducebat ad sc̄m franci/ scū vt eū a demonio liberaret. Qui a longe eū vidissz fr̄ez rufinū statī cepit clamare et furere fortit⁹. ⁊ p̄fract⁹ oībz vīcul⁹ de maībz oīm exiliuit. Illi āt de tāta nouitate mirā/ tes p̄iurauerūt eū vt diceret cur mō pl⁹ solī to torq̄ret. Qui r̄ndit. q̄ ille fr̄ paup̄culus obediēs b̄nīl⁹ ⁊ sc̄us fr̄at rufin⁹ q̄ icedit cū taſta. suis sc̄is p̄tutibz et hūilibz orōibz me incēdit ⁊ cruciat. ⁊ p̄pterea nō possū pl⁹ susti/ nere in isto hoīe cōmorari. Et his dīctis sta/ tim demon exiuit. Qd̄ audies fr̄ rufin⁹ q̄a illi hoīes ⁊ etiā ifirm⁹ sanat⁹ illi magnā reue/ rentiā exhibebāt. ip̄e statim dedit laudem ⁊ honorē deo ⁊ dño n̄ro ihu x̄po. ⁊ hortat⁹ est illos vt in his oībz glorificarēt deū ⁊ salua/ torē n̄m q̄ est b̄ndictus in secula amen.

XXV

Accidit q̄daz die q̄ fr̄ masse⁹ vñ de electis socijs sc̄i p̄ris cū de deo socū loqrēt vñ eo rū dixit q̄ erat q̄dā dei amic⁹ q̄ magnā acti/

ue vite ⁊ p̄tēplatiue gr̄az possidebat. ⁊ cū his hēbat p̄fundū hūilitatē abissum qua se p̄ctōrez maximū estimabat. q̄ hūilitas illuz sc̄ificabat ⁊ p̄firmabat ⁊ crescere ī dīctis do/ nis p̄rinue faciebat. ⁊ qd̄ meli⁹ ē a deo nūq̄ cadere p̄mittebat. Que mirāda vt fr̄ masse⁹ audinūt ⁊ aduerſet illū thesaur⁹ eē vite etne ītantū exarsit amore ad habendā p̄tutē dī/ cte hūilitatē dī amplexu dignissimā. q̄ ī fer/ uore magno ad celū elenās faciē voto se strī/ xit firmissimo nūq̄ velle ī isto mūdo lerari donec hūilitatē illā p̄clarissimā ī aīa sua sen/ tiret adesse. et h̄ voto ī p̄posito sc̄o facto sta/ bat p̄rinue cella reclusus. ⁊ iterim de eo ge/ mitibz īenarrabilibz p̄rinue se affligebat. q̄a videbat sibi se eē hoīez penit⁹ dignū īferno. nisi ad illā hūilitatē sc̄issimā pueniret qua ille amic⁹ dei quē audierat plenū p̄tutibz īn/ feriozē se oībz reputabat. imo se penit⁹ dig/ nū estimabat īferno. Et dū sic tristis fr̄ mas/ seus p̄ dies plurimos p̄māssz. ī fame ⁊ siti ⁊ mltis lacrimis se mactādo. Accidit q̄ qdā die ītrauit ī siluā ⁊ eūdo p̄ ip̄az p̄ dicto desi/ derio vehemētī emittebat lucē clamores ⁊ lacrimosa suspīria postulādo p̄tutē dictam a dño sibi dari. Et q̄ dñs sanat contritos corde ⁊ exaudīt voces hūilīnz. facta est sibi vox celo bis clamās. Fr̄ masse⁹ fr̄ masse⁹ Qui p̄ sp̄m sanctū recogscēs r̄ndit. Dñe mē Et dñs ad eū. Quid vis dare. qd̄ vis dare ad hāc gr̄az possidēdaz. Et fr̄ masse⁹ r̄ndit. Oculos capitis mei. Et dñs ad eū. Et ego volo q̄ oculos ⁊ gr̄az habeas. Fr̄ āt masse⁹ remāsīt ī tāta gr̄a oprate hūilitatē ⁊ luie dei q̄ p̄tinue erat ī iubilo. ⁊ sepe qñ orabat facie bat q̄ndā iubilū vniformē ⁊ voce obtusa fa/ ciebat qñ colūto. v. v. v. ac facie hilari ac io/ cūda p̄tēplatōi vacabat. ⁊ sup̄ h̄ humillim⁹ fact⁹ p̄ cūctis homībz se minimū reputabat. Interrogauit eū fr̄ater iacob⁹ de fallereno sc̄e memorie q̄re p̄sum nō mutabat ī iubī/ lo. Qui r̄ndit cū magna leticia. q̄ cū ī vna re inuenit oē bonū. nō oportet q̄ variet ver/ sum ad laudē dñi n̄ri ihu x̄pi.

XXVI

Quodā tpe hyemali sc̄us fr̄ncisc⁹ venie/ bat de perusio ad sc̄am mariā de angelis ⁊ erat cum eo fr̄ater leo. ⁊ frig⁹ ip̄os acerrime cruciabat. Vocauit āt sc̄us fr̄ncisc⁹ fr̄ez leo nē q̄ aliq̄ntulū ip̄m p̄cedebat dīcēs. O fr̄at/ leo q̄uis fr̄es mīozes dent magnū exēplūz sc̄itatz ⁊ bonestatz ⁊ bone edificatōis. tamē

Discretio septima

scribere. diligenter nota quod ibi non est perfecta leticia. et cum aliquantulum ambulasset vocavit eum iterum dicens. **O** frater leo quis frater minor illum et cecos. oculos extendat. demones pellat. surdis auditum. claudis gressum. et muris restituat robur. et quod plus est et quadruplum restituat mortuum. scribe quod non est ibi perfecta leticia. **E**t rursum clamans dicebat. **O** frater leo si frater minor sciret omnem gentem linguam. et omnes scias et scripturas. ita ut sciret etiam prophetare et revelare non solum futurum sed etiam prescientias aliorum. scribe quod non est perfecta leticia. **E**t adhuc ipse ambulans iterum clamabat. **O** frater leo pecorella dei quis frater minor loquatur lingua angelica et sciat stellarum cursus et virtutes herbarum et sciat revelare thesauri terrarum. et si cognosceret virtutes et proprietates animalium et piscium animalium et hominum radicem arborum et aquarum. scribe bene et nota diligenter quod non est ibi perfecta leticia. **E**t post paululum iterum clamavit. **O** frater leo quis frater minor sciret tam soleniter predicare ut converteret omnes infideles ad fidei. scribe quod non est ibi perfecta leticia. **D**uravit autem iste modulus loquendi bene per duo miliaria. **F**rater autem leo de his omnibus vehementer ammiratus dicit. **P**ater rogo te ex parte dei ut dicas mihi ubi est perfecta leticia. **L**ui sanctus **F**ranciscus respondit dicens. **Q**uoniam veniemus ad sanctam mariam de angelis ita balneati pluvia et frigore congelati. luto etiam mirabiliter deturpati. et fame valde afflicti. et ad portam loci sonabimus et portarius veniret dicens. **Q**ui estis vos. **E**t nos dicemus. **N**os sumus duo de fratribus. **E**t ille e contrario dicit. **I**mo estis duo ribaldi. qui itis circumquaque per mundum elemosynas pauperum rapiendo. et non aperiret nobis. sed faceret nos stare ad niuem et aquam in frigore et fame usque ad noctem. **T**unc si nos tot iniurias et repulsas sine murmuratione et turbatione toleraverimus propter dei patienter. et cogitaverimus humiliter et charitative quod ille portarius veraciter nos cognoscat. et quod de excitatione linguam suam nos. **O** frater leo scribe quod ibi est perfecta leticia. **E**t si autem nos perseveraverimus pulsando. et ille portarius tanquam importunos multum turbat et creat et durissime nos afficiat alapis multis et magnis dicens. **R**ecedite hinc pulcherrime villissimi et ite ad hospitale quod estis. vos penitus non manducabitis nec dormietis. **E**t si nos patienter hec portaverimus et iniu-

rias cum amore proceperimus toto corde et frater leo scribe. quod ibi est perfecta leticia. **E**t si nos habundanter afflictos fame urgente. frigiditate affligente. nocte insuper propinquante pulsabimus clamabimus et fletu instabimus ut aperiat nobis. et ille deinde stimulat dixerit. **I**sti sunt homines peccatissimi et perituri et ego percabo eos. et exiens cum vino fuste nodoso capiens nos per caputium et ad terram super luctum et niuem propiciet et taliter nos verberabit cum fuste quondam nos plagis implebit. **S**i tot mala. si tot iniurias et verbera cum gaudio toleremus cogitantes quod penas christi benedicti patientissime nos tolerare debemus. **O** frater leo inter omnia charismata sanctis que amicis suis christus concessit et concedit est vincere semetipsum. et liber ter propter christum et charitatem dei opprobria sustinere. **N**am in omnibus mirabilibus supradictis nos gloriari non possumus. quia non sunt nostra sed dei. **Q**uid enim habes quod non accepisti. **S**i autem accepisti quod gloriaris quod non accepisti. sed in cruce tribulationis et afflictionis possumus gloriari quod illud est nostrum. **I**deo dixit apostolus. **D**ibi autem absit gloria nisi in cruce domini.

XXVII

Beatissimus pater **F**ranciscus volens humiliare fratrem **B**assum ut multiplicia dona que illi prestabat altissimus de virtute cresceret in fructum. **E**um esset sanctus pater cum illis primis sociis suis vere sanctis in quodam solitario loco. inter quos etiam frater **M**asheus morabatur dixit quidam vice sanctus **F**ranciscus omnibus insimul congregatis. **O** frater **B**assum omnes isti tui socii habent gratiam orandi et contemplandi. tu autem habes gratiam ubi dei ad satisfaciendum personis advenientibus. et propterea ego volo ut ad hoc quod possint melius orationi et contemplationi vacare tu facias portam et elemosynam et coenam quam fratres manducabunt tu extra portam manducabis. ita quod antequam venientes pulsent ad portam tu satisfacias illis de aliquibus rebus. ita quod non oporteat exire. nisi te. et hoc facias in meritum obedientie salutaris. **Q**ui statim inclinato capite et extracto caputio humiliter obedivit. et per plures dies fecit portam elemosynam et coenam. **S**ocii vero eius sic homines illuminati a deo ceperunt sentire in cordibus suis inter multam pugnam. eo quod frater **B**assum esset hominem magne perfectioris et orationis sicut ipsi et amplius. et

Ex actibus Francisci

et erat illi totū ipositiū loti pōd⁹. Prope qd rogauit scdm ptem q dicta officia int eos distribuere digref. qz nllō mō pscie eoz poterat sustinere q dicit⁹ ff tot oneribz subiaceret. Nā pterea sctiebāt se i suis orōnibz crudos. z i pscia dissipatos nisi fr masse⁹ a dictis releuet oneribz. Btū sāt frācisc⁹ h audies acqeuir caritatinis eoz p silijs. z frēz masse um vocās ait. **Fr** massce isti socij tui volūt pte d officijs q tibi iposui. z iō volo q dicta officia int eos diuidāt. Qui hūilit⁹ z patie rīdēs dixit. **P**i qd mibi i pte vl⁹ totū imponit totū a deo estio eē factū. Et tūc sctūs frācisc⁹ vidēs caritatē illoz z fris massei humilitatē. qz absqz illa nlla p⁹ est acceptabil corā deo gauisus ē. **E**cp⁹ h officia distribu it z oēs cū spūs grā bñdixit ad landē dei

XXVIII

Eū puenissz ad qsdā hīcatōes vbi p necessitate corpis put regla dīc eol mēdicare oportebat frācisc⁹ z masse⁹. francisc⁹ qz erat bō despect⁹ z pu⁹ z ptea int ignotos despiciebat qī ab oibz. qsdā bolos vilis panis et frusta puula pōsiuit. **S**z fri massco qz erat pulcer bō z magn⁹ i psona dati fuerit ei plures z pulciores. **E**ū āt ābo sil⁹ in qdā loco puenissent z ibi iuenissēt vnū fontē in cui⁹ margine erat lap⁹ lar⁹ z pulcer. de q vald gauisus ē sup lapidē illū acqfita panis fragmēcula posuerit. **E**t cū vidissēt sctūs frācisc⁹ q frustula pais fris massei eēt pla z pulciora qz sua. exultās i spū p desiderio paup⁹ t⁹ ait. **Q**ff massce nos nō sum⁹ digni de tā magno thesauro. z h gradati eleuādo vocē pluries replicauit. **R**ndit fr mass⁹. **P**i kīne quō p⁹ dīci thesaur⁹ vbi ē tāta penuria. q n ē ibi tabella neqz cultell⁹. neqz scutella. neqz icisorij. nec dom⁹. nec mēsa. nec fu⁹. nec ancilla. **R**ndit sctūs frācisc⁹. **E**t h reputo mag nū thesaur⁹ vbi nihil ē de his q pparat bñana industria. sz qd aliqd ē totū a puidentia diuina mīstrat. sic manifeste apparet i pāc acqfiro. i lapidē tā pulcro. i fōte tā limpidō. **U**nū volo q roge⁹ deū q thesaur⁹ sctē paup⁹ tat⁹ tā nobilē q bz administrare faciat nos toto corde dilige. **E**t de ill⁹ frustul⁹ pais z fōte cibo z potu gaudēter cū hymnis diuis sūpro surrexēt vt sūs frāciā pgerēt. **E**t cuz puenissēt ad qndā ecclīaz itrātes i eā sctūs frācisc⁹ abscondit se p⁹ altare ad orādū. z ibi recepit diuīe visiois tā excessiuū feruorem aīaz ei⁹ paup⁹ tat⁹ pcupiscētia totalit⁹ inflam

mantē. q videbat ex facie z oz⁹ biatu qī āāmas amor⁹ emitte. **E**t egrediēs ad sociū sic ignit⁹ ore vehemēt dicebat. **A**.a.a. ff massce pbe mibi teipm. z h fēc ter. **Fr** massceus stupēs de tā vehemēti feruore cū tertia vice sctūs frācisc⁹ dixissz pbe mibi teipm imisit se tū i brachia scti p⁹is. **T**ūc sctūs frācisc⁹ cū biatu magno z spūsscti feruore z clamore valido reboando. a.a.a. lenauit frēz masscū cū ipo flatu i aere z ipulit illū aī se qstū possz eē vn⁹ lōge lācce mēsurā. **Q**d vidēs fr mass⁹ stupuie vald de tā mirādo scti patr⁹ feruore z retulit postea socijs q i illo sancti francisci ipulsi tāā dulcedinē z spūsscti cōsolationē pscit. qz nūqz invita sua p solatōz tā magnā memierat se habuisse. **P**ost dixit sctūs frācisc⁹ fri massco. **C**arissime cam⁹ rōmā ad sctm petrū aplm z ad sctm paulū z roge⁹ eos vt doceāt nos z adiunēt possidere thesaur⁹ ienarrabilē scitissime paup⁹ tatis. **E**t addidit sctūs frācisc⁹ dicēs. charissime z dilectissime fr mī thesaur⁹ btifice paup⁹ tat⁹ est tā dignissim⁹ z tā diuin⁹ q nos digni nō sum⁹ illā i vasis nris tā vilissimis possidere. cū paup⁹ tas sit illa p⁹ celest⁹ p quā cūcta terrena z transitoria cūcta calcant. p quā oēs obices tollūt e medio. z libere dño dō eter no mens bñana iungat.

XXIX

Eū sctūs frācisc⁹ gūit patē in ocul⁹ et venissz ad sctm damianū pma nocte tā gūit ē in ocul⁹ infirmat⁹ q lucē aliquā videre nō potat. **E**ū g sterissēt i cella qnqginta diebz i tāto dolore oclōz z veratōe mltipliciū murū a diabolo excitata. q die noctuz qesce re nō valebat. tūc sctūs p⁹ h esse flagellum dñi recogscēs cepit deo grās agere z illū toto corde z ore laudare. z ex itimis pcorijs clamare q ill⁹ z mltō maioribz angustijs dignus esset. z cū h rogabat dñm dicēs. **D**ñe ihu xpe pastor bone concede mibi ouicule tue grāz z stutē vt in nulla tribulatōe angustia vel dolore a te recedā. **E**t cū h dixissz facta est ad eū vox de celo dicēs. **F**rancisce responde mibi. **S**i tota terra essz aurū. z mare z flumia z fōtes eēt balsamum. z oēs mōtes z colles z lapides eēt lapides p⁹ciosi. z tu inuenires aliū thesaur⁹ tāto nobilioz his oibz qto est nobilius aurum qz terra. z balsamū qz aqua. z lapides p⁹ciosi qz saxa. z eēt tibi dat⁹ p ifirmitate tua ille thesaur⁹ tā carus nō deberes multuz gaudere

Distinctio septima

Rūdit scūs frācisc^o. Dñe nō sū dign^o tam p̄cioso thesauro. Et dñs ad eū ait. Gaude nūc frācisc^o. qz ille ē thesaur^o vite etne quē tibi reposui. Et ex nūc te inuestio z ista infirmitas z afflictio tua ē arra illi^o bti thesau^o ri. Tūc scūs frācisc^o ē valde let^o effectus

XXX

Quidā frater minor scz iohes d sciactia tpe bti frācisci mīster erat bononie z valde lfrat^o qd absqz licētia bti frācisci ordinauit stu^o diū bononie. Brō at frācisco absēti fuit nū ciatū tale studiū ordinatū esse bononie. bea^o tus at frācisc^o imediate iuit bononiā z du^o re repēdit illū mīstz dicēs. Turis destrue re ordinē meū. desiderabā z volebā exēplo dñi mei frēs meos mag^o ozare qz lege. Rece^o des de bononia scūs frācisc^o maledixit ei dura maledictōe. statiqz cepit infirmari. z in firm^o p frēs mīstz rogādo bti frāciscū vt retractaret maledictōz Rūdit bti frācisc^o Illā maledictōz q illi maledixi pfirmauit ī celo dñs ihs bndict^o z maledict^o ē. Infir^o m^o itaz mīstz trist^o iacebat sup lectū male p̄sola^o. Et ecce subito descendit d alto qdā gutta ignea z sulphurea sup corp^o p̄forās corp^o ipm z lectū ī q iacebat. z cū mactio fetore ipse miser expirauit. z diabol^o accepit aīaz ipi^o

XXXI

Fuit qdā miles fort^o z mltas hūit victo^o rias q postea fact^o est frater minor. Et cum derideret eū milites qz itrauit talē ordinez qn pot^o intrass^o ad p̄tēplarios z hmōi. vbi poss^o pla bona facere z p̄tinue esse in bello. Rūdit. Dico vob qū habeo sicim. famē. frī^o gus. et hmōi. adhuc cū h ipugnat me mor^o supbie. p̄cupiscētie. z hmōi. qnto mag^o si vī derē pedes meos ferreos z esse sup equum pulcrū. z hmōi. Et addidit. hacten^o inquit fui fort^o alios impugnando. de cetero volo esse fort^o meipm impugnādo.

XXXII

Tpe q̄vnebat scūs fr̄ Egid^o de ordine minor erat qdā magn^o mgt d ordine p̄dica^o tor q p mltos ānos pass^o ē dubitatōz ma^o gīmā de h̄ginitate m̄ris xpī. Nā sibi videba^o tur ip̄sibile q m̄r posset esse z h̄go. Verū^o tamen tāqz h̄e fidel^o de tali sua dubitatione multū dolebat z cupiebat ab aliq viro illu^o minato de tali dubio liberari. Audiēs aut q scūs fr̄ egid^o erat mltū illumiat^o accessit ad eū. Scūs at fr̄ egid^o aduentū z p̄positū z pugnā ei^o p̄sciēs in spū illi obuiauit. z aū^o

q̄s pueniss^o ad eū cū baculo quē habebat in manu pcutiēs terram dixit. O frater p̄dica^o tor h̄go ante partū. Et statim vbi pcutit cū baculo est ortū vnū lilium pulcerrimū. Et scōo pcutiens dixit. O frater p̄dicator h̄go in partu. z ortum est aliud lilium. Et tertio pcutiens dixit. O frater p̄dicator h̄go post partum. z confestim ortum est tertium lilium. Et h̄ facto frater Egidius aufugit. F̄ h̄o ille p̄dicator ilico liberatus est a tentatione sua. z ex tūc magnā deuotōz in scō fr̄ Egi^o dio semp habuit.

XXXIII

Scūs Anthoni^o de padua vñ de elect^o discipulis bti frācisci. quē scūs frācisc^o suū ep̄m appellabat. cū p̄dicabat in p̄cilio co^o ram papa z cardinalib^o vbi erāt greci z lati^o ni francigene z theutthonici sclaui z anglici. z mlti alij diuersaz linguaz spū scōo afflat^o lingua apostolica inflāmat^o. eructās mell^o fluū p̄bū oēs illos tam diuersaz linguarū in dicto p̄cilio p̄gregatos luculentissime et clare ipm audientes z distincte intelligentes reddidit tanta ammiratōe suspensos. vt vī deref renouatum illud antiquū ap̄loz m̄r^o rabile ammirantiū z dicentium. Nōne iste hispanus est. Et quō nos oēs audim^o p eū ligūā n̄fāz in q nati sum^o greci z latini. fran^o cigene et theutthonici. sclaui z anglici. lōbar^o di z barbari. Papa em̄ stupēs ad tā pfūda de sc̄ptur^o diuis a scōo Anthonio. plata di^o xit. Vere iste archa testamēti z diuinaz scri^o pturaz armarium est.

XXXIII

Ostendere volens dominus iesus bene dictus quanta sanctitas esset fidelissimi sui et q̄s deuote audienda esset ei^o p̄dicatio ac sana doctrina p animalia irrationabilia scz p pisces redarguit infidelium z insipientiū hereticorumqz stulticiam sicut asina redar^o guit insipientiam Balaam. Nam cum ess^o btūs Anthoni^o arinum vbi hereticorum magna copia morabat^o volens illos ad lu^o cem vere fidei z in viam reducere veritatis ip̄s de scripturis catholicis p multos di^o ces p̄dicabat. Illi vero facti lapidei per ob^o stinaciam ipsius sanctis eloquiis nō solum nō acquiescere sed insuper auditum p̄bere p̄tempsef. Scūs h̄o anthoni^o dñō inspi^o rāte accessit quodā die ad os flumīs iuxta mare et stans in ripa q̄ mari appropinqbat et flumini. incepit modo p̄dicatiōis pisces

Ex actibus Francisci

ex pte dñi aduocare dicēs Audite pñ dñi
pīscēs maris et flumīs. ex q̄ fīdeles hēti cū
dire pñtūt. Et ecce statī accessit añ sanctū
anthoniū tāta magnorū et puorū pīscū mul
tītudo q̄ nūq̄ sīlis ī ill pñb fuit vīsa. et oēs
tenebāt caput aliqñtūlū extra aquā. Vidis
ses ibi pīscēs magnos adherere minoribz.
minores sub alīs maiorū pacifice pñsire et
pmanere. vidis ses etiā diuersas pīscū spēs
q̄libz ad sibi siles currere. et q̄i qñdā capūz
pīctū varietate colorū mirabilī decoratum
ad scī facie ordiari. vidis ses ibi turmas pī
scū magnorū et grādū q̄i castroz acies or
dinatas loca ad pñcatōz pñeripe. vidis ses
ibi pīscēs mediocres loca mediocria cape et
q̄i doctos a dño absq̄ triculētia ī suis locz
psistere. vidis ses ibi pīscū puulorū mltitudi
nē copiosā atq̄ populosā vsqueq̄z tāq̄ pe
grinos ad indulgētiā pñerare. et ad scīm pa
trē tāq̄ sub tutore pñq̄ores accēde. Itaq̄
ī scā pñcatōe celit⁹ ordiata pñit⁹ pīscēs
minores. scōo mediocres. et tertio vbi erat
aq̄ pfundior pīscēs maximī scōo anthonio
assiste bāt. Dis pñ talit⁹ ordiat⁹ icēpit sanct⁹
anthoni⁹ solēniter pñdicare dicēs. Fratres
mei pīscēs mltū tenemini p vzo modulo re
ferre grās creatori nro. q̄ ī vestz hitaculū
dedit elemētū tā nobilissimūz ita vt aquas
dulces et salas put expedit habeat. Refu
gia insup multiplicia pñtulit vt eniterz incō
moda tēpestatz exhibuit insup vob elemē
tū diafanū et limpidū. et vias q̄b icēdat et
escas q̄s sumatz vt viuere possit. Escas q̄z
vobis necessarias pñparat creator benign⁹
etiā ī pfūdis abissi. Vos ī creatōe mundi
bñdictōe mltiplicatiōis pñceptū habuist⁹ a
dño. Vos ī diluuiō ceterz aialibz pñuntibz
absq̄ lesiōe reseruati fuist⁹. Vos pñnulis oz
nati ac roborati vñdiq̄ put libet discurratz
Vob datū fuit ex iperio reseruare Jonam
pñhaz dñi. et post tertū diē illū absq̄ lesione
ī terrā ponere. Vos censū dño ihu cū tāq̄
paup nō h̄et vñ staterē solueret obtulistis.
Vos ī cibū regis etni dñi bñdicti añ resur
rectōz singlariē fuist⁹. Propē q̄ oia mltū te
nemini laudare et bñdicere dñm q̄ tot bona
singlaria iam p ceterz aialibz recepist⁹. Ad h̄
pba et silia hortamta aliq̄ pīscēs voces emit
tebāt. aliq̄ aperiebāt ora. et oēs capita iclīna
bāt. signis q̄b poterāt laudabāt altissimū.
Ad hāc reuerētiā pīscū exilarat ī spū
scūs Anthoni⁹ et voce altissima clamās di

cebat. Bñdict⁹ os etern⁹. q̄ magis deū hō
norant pīscēs aq̄tici q̄ hoies hēti. et meli⁹
audiūt belue irrōnabiles q̄ hoies ifideles
Quāto at scūs Anthoni⁹ pñdicabat tāto pī
scū mltitudo crescebat. Ad qd miracū cō
currēs pñus ciuitatz. et pcurrētes etiā hēre
tici supdīcti et vidētes tā insolitū miraculūz
et merito admirandū q̄ bzuta scō anthonio
pñebant auditū. cōpuncti corde oēs ad pe
des sancti anthoni⁹ vt pñdicatōez illis face
ret pñederūt. Tūc scūs Anthoni⁹ aperis
os suū tam mirabilī de fide catholica pñ
cauit q̄ hēticos ibi existētes pñertit. et fide
les roboratos ī fide cū gaudio et bñdictio
ne remisit. Pīscēs etiā licēciati a scō antho
nio cūcti letantes et gaudētes cū mirādis
lusibz et circuitibz ī varias puincias abie
runt. Post h̄ post mltos dies scūs antho
nius arini pñdicādo magnūz fructū fecit ī
pñersione et deuorōe hēticorū et cleri.

XXXV

Zelator euāgelice regule bñ pñis nri scī
Francisci scūs frater Conrad⁹ d off. da fuit
religiose vite et meriti tāti apd deū q̄ tam ī
vita ipi⁹ q̄ morte dñs ihu cum mltiplr bo
norauit. Nā cū adhuc viueret et vt forēsis
ad locū offide venissz. frēs eū rogauerūt q̄
amore dei cuidā fratri iuuenulo pñdicaret q̄
tam īordinatē et tā puerilitē se agebat q̄ se
nes et iuuenes de illa familia plurimū con
turbabat. et de hoz canoniz et de alijs regu
le disciplinis aut parum aut nūbīl curabat.
Vñ frater Conrad⁹ spaciēs illi iuuenulo
et alijs frīb pñ illū mltiplr tribulatz ad p
ces illoz hūilī inclinat⁹ vocauit illū scōrū
et ī visceribz caritat⁹ dixit sibi pba tam effi
cacia et diuina q̄ statim facta est manus do
mini sup eū iuuenulū. et mutatus est ī virū
alterum. ita q̄ factus est de puero senex. ita
obediēs. ita solicit⁹ et deuot⁹. ita pacificus et
obsequiosus et ad oia pñtuosa opa ita studio
sus. q̄ sic antea p ipm tota familia turbaba
tur. ita oēs post plenā pñersionē quā ī pñu
tibz fecerat exultabāt et dilectiōez ad eū q̄si
ad angelū ferebant. Post hāc pñ pñersionēz
pauc⁹ diebz elapsis infirmatus est et migra
uit a seculo. de quo frēs mltū doluerunt.
Post mortē pñ illi⁹ cū frater Conradus q̄
conuerterat eū staret ī orōne de nocte an
te altare dicti conuentus. ecce venit anima
eius ante frēm Conradum. tāq̄ pñm euz
deuote salutās. q̄ ait. Quisnā es tu. Respo

Distinctio septima

dit ego sū aīa inuenis nup defūcti. **E**ui ille
 O fili charissime qd ē de te. nūc dicit. **P**z carissi
 me gfa dī z doctrine vze bñ mibi ē. qz nō suz
 dānat. cū ppe aliqs meas culpas nō plene
 purgas. ppe modicū tps qd habui mag/
 nas sustineo purgatorias penas. s3 rogo te
 pī vt sic tua pietate mibi dū viuerē succurri
 sti. ita nūc in meis cruciatibz digneris suc/
 currere. vt dicas p me aliq **P**z nī. quia oīo
 tua vald acceptabil est corā dō. **F**z hō con/
 rad libent assentiēs dixit semel **P**z nī. cum
 Requie etnā. **Q**uo dicto. aīa illa dixit. **O** pī
 scit qd pī pīuit mibi. rogo q itez mibi dicas
 Et cū dixisset itez. aīa illa ait. **P**z sancte sic
 oras tota allenior z rogo q orare nō cesses
Fz hō conrad senties q aīa illa suis orōi/
 bus iuuabat. dixit sibi centū **P**z nī. Quibz
 dixit. aīa illa dixit. **E**x pte dñi nīi gfas tibi
 ago vt ipe d hac caritate tibi mercedē etnāz
 tribuat. qz ppe orōez tuā ego sū a penis oībz
 liberata. z pga nūc ad glām padisi. **E**t his
 dictis prexit ad dñm. **F**z hō conrad vt leti/
 ficaret frēs totū recitauit p ordinē qd in no
 cie pcecesserat. vnde ipi z aliq fuerunt pluri
 mum consolati.

XXXVI

Eū qdā vice iohēs de aluerna ad altare
 accessisset ad celebrandū missam quā cātare
 debebat ampliata est sibi gfa. z creuit in eo
 amor diuin. z dat ē sibi qdā sēsus de dō i/
 effabil z inestimabil. quē suis pīs nullo mō
 potat explicare. z timēs ne cresceret tantuz
 sensus ille z feruor mirabil q oporteret eū
 dimitte missam nesciebat quā pte eligeret.
 vtz sic pcederet vl expectaret. tñ qz aliquan
 do sēserat sile z dñs tantū tpauerat q ob h
 nō dimiserat missam vtcūqz pfidebat posse
 pcedere. nihilomin⁹ timebat qd euenit. qā
 tales infusioēs diuine nō sūt i homīs ptate
Eū q pcessisset vsqz ad pfatōez bñe fgis cre/
 uit tantū illa illuminatio z gratiosa suauitas
 qreniēs ad pdie qd pateret vix illā suauita/
 tē z dulcedinē poterat sustinere. **P**eruenit
 at ad **H**oc est corp⁹ meū. ingeminās h est h
 est z multū frequē. ita q qī deficiebat p ma/
 gnitudine eoz q iam sentiebat in aīa. **U**nde
 guardian⁹ loci succurrens anxianti stabat
 iuxta eū. z frater etiā cū cereo accēso p eum
 stantibz z timentibz ceteris frībz cū alijs ho/
 minibz z mulieribz multū cum qto erant ali
 que maiores de puincia q omnes expectā/
 tes z timentes more mulierum plangebāt.

Ipe hō frater Johannes qī alienat⁹ btissi/
 ma et suauissima leticia stabat improcedē
 in psecratōne sanctissima cōplenda. qz scie/
 bat dñm ihm xpm q nō intrabat hostiam.
 vel potius hostia nō transubstantiatur in
 ipm donec adiūgeret. corpus meū. z nō va/
 lens ferre tātam maiestatem xpi clamauit.
 corpus meū. **E**t statim euauit forma pa/
 nis. z apparuit dñs ihs xps dei filius bene/
 dictus incarnatus z clarificat⁹. z ostendit ei
 hūilitatez q eum fecit incarnari. z facit ipm
 venire qtidie in man⁹ sacerdotis. **D**icto autē
Hoc est corp⁹ meū. mox mirabilē post se ce/
 cidit retro. s3 a guardiano q stabat iuxta eū
 ne rueret in terrā sustentat⁹ est. z pcurrenti/
 bus frībz z alijs hoibz z mulieribz q i ecclia
 morabant tanq mortuus in sacristiam de/
 portat. **E**rat em corpus eius frigidatū sic
 corpus hoīs mortui. z digiti manūū erant
 ptracti tam fortiter q vix valebant distēdi
 vel moueri. et sic iacuit qsi exanimis a ma/
 ne vsqz ad tertiā magnam. **R**ogat⁹ at q per
 charitatē dei q sēserit dignaretur dicere.
Dixit q in pficiendo tantū cor suū erat liq/
 factum ad modū cere valde distemperate.
 z caro sua videbat esse sine ossibz taliter q
 nec membra nec manus poterat qsi leuare
 ad faciendū crucem sup hostiaz. addens q
 aīq fieret sacerdos fuit sibi oīfuz q debe/
 bat sic deficere in missa. s3 qz mltas missas
 legerat sed nō euenerat qd fuerat ante pre/
 dictum putabat se in hoc fore deceptum.
Sed fere qnquaginta diebz ante assump/
 tionem beate **M**arie virginis in q hoc ite/
 rum habuit fuit sibi ostensum q hoc debe/
 bat sibi ptingere circa assumptiōem. s3 erat
 oblitus illius pmissionis.

XXXVII

Ipe fratris **P**etri hō sancti frater **C**on/
 radus de offida cū isti duo cū alijs frībz sta/
 rent de familia in loco foranni de custodia
 anconitana frater **C**onrad⁹ accessit i siluaz
 ad meditādū diuina. **F**z aut **P**etr⁹ clanculo
 prexit post illū vt videret quid illi accideret
Fz hō **C**onrad⁹ incepit brissimā fginē de/
 uotissime lacrimis exorare. vt sibi hāc gfa
 a suo filio bñdicto impetraret. vt d illa dul/
 cedine quā scūs **S**ymeon in die purifica/
 tionis psensit. cū xpm saluatore bñdictū ge/
 staret in vlnis aliquantulū sentire valeret.
Qui exaudiet ab illa misericordissima dña.
 ecce regina glē cū filio suo benedicto affuit.

Ex actibus Francisci

cū lūmīis claritate. qđ n̄ solū tenebras effu-
gabatur s; etiā cūcta lūia supabat. ⁊ appropin-
quās ad fr̄z conradū puerū illū speciosissi-
mū p̄ filijs hoīm posuit in vlnas ei⁹. quē fr̄
conrad⁹ duotissime accipiēs ⁊ labia labijs
imp̄mēs ⁊ pectori pect⁹ astringēs tot⁹ liq̄fie-
bat ī āplexib; ⁊ oscul⁹ caritat;. Fr̄ s; petr⁹ h̄
oīa clara luce cernebat. ⁊ ide⁹ solat⁹ mira-
bilē sc̄iebat qđ latent māebat ī silua. Br̄a s; h̄
s; ḡie cū filio r̄cedētib; ⁊ fr̄ petr⁹ festinat⁹ repe-
dauit ad locū. Fr̄ s; conrad⁹ cū rediss; tot⁹
festin⁹ ⁊ gaudēs vocabat a fr̄ petro. **D** celi/
becose mltā solat⁹ habuisti hodie. Dice-
bat fr̄ conrad⁹. qđ ē qđ dīc; fr̄ petre. qđ scis
tu qđ ego habuerim. R̄ndebat fr̄. bñ scio ce-
libecose q̄lit te s; ego bñissima ⁊ ei⁹ fil⁹ bñdict⁹
visitauit. **N**ō audies fr̄ conrad⁹ q; sic s; hu-
mil⁹ optabat secretū rogauit q; nemi diceret
Erat ei tant⁹ amor int̄ hos duos q; q̄si cor
vnū ⁊ aīa vnā videbāt. **E**tia fr̄ conrad⁹ ī loco
forāni libauit obsessā a demōe. ⁊ statū de dī-
cto loco aufugit. ne m̄ puelle liberate ipm
iueniret ⁊ scursus ppli fieret. **N**ā fr̄ cōrad⁹
tota nocte illa orauerat ⁊ m̄i puelle p̄dicte
apparuerat ⁊ apparēdo filiā liberauerat.

XXXVIII

Sctūs iohēs de aluerna sup̄dic⁹ ī loco
ordis tāq; stella mirabil⁹ splēdore gr̄eruti-
lauit. h̄ nāq; cū in iuuenili etate gereret p̄ sa-
pientiā cor senile p̄nēviā qđ custodit corpis
⁊ mēt; mūdiciā tot⁹ viscerib; cupiebat. **U**n̄
cū adhuc eēt puerul⁹ lozicā ⁊ circulū ferreū
portabat ad carnē ⁊ abstinētie crucē q̄tidie
baulabat. ita qđ dñi ī scō petro d̄ firmo cum
canonic; moraret aīq; sc̄i p̄is hitū assum-
piss; ill⁹ splēdide viuētib; ipse se abstinētia ⁊
miro rigore frenabat. ⁊ int̄ delicias marty-
riū abstinētie celebrabat. **S**z cū ad suū stu-
diū angelicū obices socios multipl̄r p̄atēf
intantū vt lozicā exuerēt ⁊ abstinētiā impe-
dirēt. ipse īspirat⁹ a dō cogitauit mundū cū
amatorib; relinq̄re ⁊ florē sue āgelice iuue-
tutis brachijs crucifigi offerre. ī ordine vicz
bñi fr̄cisci in qđ audierat crucē stigmata re-
nouari. **C**ū ḡ in noīe dñi hitū fr̄atz minor
puerul⁹ assūpiss; ⁊ vni mḡo p̄missus fuis-
set p̄ spūaliū disciplina. cū s; ba audiret diui-
na aliqñ cū magistro cor ei⁹ vt cera liq̄scēs.
tāta suauitat; grā in īteriori hoīe replebat.
vt exterior hō discurreret coact⁹ aliqñ p̄ or-
tū. aliqñ p̄ eccl̄az. aliqñ p̄ siluā. vndiq; curre-
bat vt circuibat quēadmodū flāma īterior

impellebat. **S**uccessū s; op̄is hūc āgelicū
virū in diuers; statib; ordinat; actiōib; grā
diuina subuexit. qñq; ad splēdores cherube-
os. qñq; ad ignē seraphicū. qñq; ad āgelica
gaudia hūc angelicū virū rapiebat grā di-
uina. ⁊ qđ pl⁹ est qñq; ad diuina oscula et ex-
cessiuos amoris xpi āplexus. nō solū in-
ternis gustib; s; et signis exteriorib; tanq̄
amicū intimū assumebat. **U**n̄d accidit sibi
qđā tpe q; bñ p̄ spaciū triū ānoz amor; xpi
igne succēsus recipiebat solatōes mirabi-
les ⁊ fr̄qñt in tali ardore rapiebat ad deū
Sz q; deus curā sp̄alez d̄ suis filijs gerit
nūc solādo p̄sper; nūc exercēdo aduersis.
Dñi frater iohēs p̄dictus statet ī qđā loco
subtrac⁹ ē sibi ille radi⁹ ⁊ stat⁹ ignit⁹. ⁊ remā-
sit sine amore ⁊ lumie ⁊ fuit in merore p̄ma-
ximo. **P**ropter qđ cū aīa ipi⁹ dilecti p̄ntiaz
nō sentiret. anxiebat ⁊ cruciabat. currēs et
q̄rens p̄ siluā merēs ⁊ anxī⁹ dilectū qđ se mo-
dicū disp̄satine abscederat. s; n̄llo mō nul-
loq; loco xpi ihu bñdicti dulcissimos ām-
plex⁹ ⁊ suauia ⁊ br̄a oscula sic p̄sueuerat in-
uenire valebat. ⁊ hāc tribulat⁹ p̄ dies plu-
rimos sustinuit. eiulās suspirās ⁊ lacrimās
Cū aut̄ ambularet die qđam p̄ dictā siluā
in qđ ipsemet semitā fecerat ad p̄gendū. ⁊ sic
afflic⁹ ⁊ desolat⁹ incederet. adherēs vni fa-
go faciē lacrimosā in celo erexit. **E**t qđ sanat
p̄tritos corde ⁊ alligat p̄tritiones eoz dñs
ih̄s xps bñdict⁹ apparuit in eadē semita n̄i-
hil tñ dicēdo. **Q**uē cū sic iohēs recognosce-
ret statū se piccit ad pedes ipi⁹. ⁊ gemitib; in-
enarrabilib; exorabat ⁊ humilime supplica-
bat vt succurrere dīgr̄et. q; sine te saluator
dulcissime maneo ī tenebris ⁊ merore. sine
te agne mitissime maneo ī angustijs ⁊ t̄rore.
Illumina me ḡmḡ gratiosissime ⁊ pastor
p̄iissime. q; sum tua ouicla indīg. **E**t q; desi-
deriū qđ differt ad maiore accēdit amorē.
xps bñdict⁹ adhuc recedēs p̄ semitā supra-
dictā nihil penit⁹ sibi loq̄bat. **F**rater s; io-
hannes vidēs q; xpus bñdict⁹ recedebat ⁊
cū nō exaudiebat surgēs itez. cū sc̄a impos-
tunitate sic egen⁹ ⁊ paup̄ iterūz cucurrit ad
xpm. ⁊ ad pedes hūilē se p̄sternēs cū lacri-
mis deuotiōis exorauit. **D** ihu dulcissime
miserere mei qm̄ tribulor. exaudi me ī mul-
titudine mīscōie tue ⁊ ī veritate salutis tue. et
redde mihi leticiā salutis tui. q; mīscōia
tua plēa est terra. tu scis qm̄ vehemēter tri-
bulor. rogo supplicē q; aīe mee obtenebra-

Distinctio septima

te succurras velocit. Et itez saluator fcessit
nihil loqns fratri iohanni. z i nullo ipm pso
lane videbat velle recede. vadens p viam an
dicta facies sic mif cu puerulo vt desideriu
et amplu istamaret. vñ ff iohes tertio inse/
cu ipm xps bñdictu lacrimado vehemene
pgebat sic lactes p mres z puul post prēm.
z bñl discipul post mgrm misericordē. **Lū**
aut puellz ad eū xps bñdict facie suaz gra
tiosaz ad frēz iohes puerit. z expādit vene/
rabiles man suas sic sacerdos qñ se vertit
ad pplm. Tūc ff iohes vidit radios luc mi/
rabiles d sacratissimo pectore xpi egrediē/
tes nō solū torā illam siluaz illuantes exre
rēz etiam corp z aiaz iteru replētes diuis
splēdore. vñ statū ff iohes fuit doct quē/
admodū hūilē z reuerēdū actū deberet te/
nere cū xpo bñdicto. Nam statū piecit se ad
pedes xpi. xps sō bñdict pedes illos scis/
simos clemē sibi exhibuit vbi tot lacrimas
ff iohes effudit q q̄ videbat alia magdale
na. rogans q ad pcta ei nō respiceret. sed p
suā scissimāz passionē ac aspersionē sanguis
glorī aiaz ei resuscitare i grāz diuini amorz
dignē. Dū aut ff iohes sic instans oraret z
ad pedes xpi iaceret. tanraz ide fcepit grāz
q̄ totū ibi extirrit renouat z sic magdalea pa
cificā z solat. et tūc ff iohes scētēs tante
grē donū cepit grās age dō z pedes ei bñ
lit osculari. erigēdo se vt saluatorē cū grāz
actōe respiceret. z xpus bñdict man suas
scissimas ad osculandū eidē exhibuit z ex/
pādit i ipa apertōe manūū. **FF** iohes se eri
gēs accessit ad pect dñi ihu z amplexat est
ihm. z xps bñdict amplexat ē ipm. Et inde
osculās ff scissimū pect xpi sēsit tantū odo
rē diuinū q si oia mōi aromata pgregarēt
i vnū respectu illi diuinū odorū fetoz putri
dus putaret. Et sup h d ipo pectore salua/
toz igrediebāt radij supdicti illuantes mē
tē intri z exteri z oia circūqz. z i h āplexu
odore ac lumibz in ipo brō pectore dñi ihu
xpi fuit rapē ff iohes z totalit solat z mi/
rabilit illustrat. **Nā** ex tūc qz d sacro dñico
pectore potauerat dono sapie et grā diuinū
ibi replet ē. pba mirāda et supenarrabilia
freqnt erucabat. Et qz d vētre ei fuebāt
flumia aq viue q̄s potauerat d abisso pecto
ris dñi nri ihu xpi iō mētes audiētū imu/
tabat z fruct mirabiles faciebat. Ille isup
odor p̄dict z splēdor quē ibi p̄ferat p plu/
res dies i ei aia p̄durauit. z qd p̄ ē i dicta

semira vñ dñici pedes prexerit. z p aplū spa
ciū circūqz eidē splēdorē z odorē p multa
tpa scēiebat. Rediēs ad se ff iohes p raptū
p̄dictū xps bñdict disparuit. z ipe postmo/
dū sp solat z illuiat remansit. Nam coraz
romana curia z coram regibz z baronibz et
coram mgris z doctozibz tam pfūda et atra
lumia erucabat. q oēs i stuporē mirabiles
fmōe suo pueriebat. **Lū** ipe frater **Iohes**
essz hō q̄i sine lris. tñ q̄stōes subtilissimas
et altissimas de trinitate et alijs sc̄pture mī
sterijs mirabiliter declarabat.

XXXIX

Lū dict ff iohes de aluerna celebraret
missam i p̄mōratōe oim defūctoz obrulit
cū tāto caritat affectu z p̄passiōe pietat il/
lud altissimū sacrm. cui efficacīa sup oia sus
fragia desiderant aie defūctoz. q liq̄uebat
totū i dulcedie pietat z melliflua dilectione
supna. **Dñ** g i dicta deuota missa corp dñi
scissimū lenaret in altū offerēs illd deo pzi.
vt amore illi q̄ i cruce pepēdit aias illas ab
ipo creatas z etiā redēptas d carcere mise/
ricorditer liberaret. vidit q̄i infinitas aias
de purgatorio egredi q̄i mltitudinē scintil
laz d ignita fornace p̄deūtū. Et vidit illas
ad celestē patriāz aduolātes p̄p̄ merita xpi
q̄ p hūana salute in cruce pepēdit.

XL

Quodā tpe dñi sc̄tus fr̄cisc̄ essz grauit i
firm frater leo sibi cū mltā deuotōe et dili
gentia fnebat. **Lū** aut qdaz vice frater leo
staret. ppe bñm franciscū z daret se orōni. fa
ctus in extasi duct est ad maximū qd dam
flumen z impetuofuz z latū. vbi cū aspicerz
transcūtes vidit aliq̄s frēs oneratos igre
di dictum flumē. q statim ab impetuofitate
flumīs subuertebant z absorbebat eos vo
rax pfunditas. Aliq̄ ibant vsqz ad terciāz
p̄tē flumīs z pibant. aliq̄ vsqz ad mediū. aliq̄
q̄i vsqz ad finē. q oēs p̄p̄ sarcinas z onera q̄
portabant diuersimode fm diuersas sarci
nas a flumie mergebant. z pibant crudelis
sime absqz oī remedio. **FF** autem leo vidēs
tantū piculū p̄patiebat illis. Et ecce subi
to apparuerit aliq̄ frēs sine aliq̄ onere vī sar
cina oīs rei in q̄b sola paup̄tas sancta relu
cebat. Et intrantes flumē transibant sine
aliq̄ lesione. **Sanctus** vero **Franciscus** p
spm sciens q frater **Leo** viderat aliquam
visionem postqz redijt ad se vocauit eum
sc̄tus **Franciscus** et ait. Dic mibi q̄ vidisti.

Ex actibus Francisci

Et ille recitauit p ordinē cūcta que uiderat. **L**ui scūs frācisc^{us} ait. Vēra sūt q̄ uidisti. nā flumē est mūd^{us}. isti frēs q̄ sorbēt a flumē sūt illi q̄ pfessionē euāgelicā z paupratē volūtariā nō sequūt. Illi sō q̄ sine piculo trāsibāt sūt frēs spm̄ dī hñtes q̄ nihil tēnūt nihilqz carnale amāt aut q̄rūt aut possidēt. s3 hñtes alimēta z q̄b^{us} tegāt his p̄tēti sē. seq̄ntes xp̄z i cruce nudatū z on^{us} crucis ei^{us} z iugū z obediēcie ei^{us} leuissimū z suauē q̄tidie āplexāt iō faciliē z sine piclo d^{omin}o t̄pali trāsēūt ad etna.

XLII *de bñ v̄g*

Frat leo hñt hācyfionē. Videbat nāqz i somnis z ecce iudiciū parabat. z angeli canebāt tubas. z gēs p̄gregabat in q̄dā p̄rato magno. Et ecce due scale posite erāt. vna ex vna pte. alia ex alia parte. vna erat rubea et alia alba. z ambe attingebant a t̄ra vsqz ad celū. Apparuit āt xp̄s i sūmitate rubee scale q̄i irat^{us} z offensus. z br̄s frācisc^{us} p̄pe ipm̄ inferi^{us} z descēdēs aliq̄ntulum clamabat ad frēs suos fortissime dī. Venite frēs venite ascēdite ad dñm q̄ vocat vos. p̄fidite ne vos timeat^{is} venite. Frēs āt mlti pueniebant ad iudiciū. p̄fisi d^{omin}o clamore p̄tis currebāt z inciēbāt ascēde scalā rubēaz velēter. Eū ascēderēt ali^{us} cadebat d^{omin}o tertio ḡdu. alius d^{omin}o q̄rto ali^{us} de decimo. ali^{us} de medietate scale. z ali^{us} q̄i de sūmitate scale. Br̄s sō francisc^{us} vidēs s^{ed} mor^{is} p̄passiōe ad tantā ruīnam rogabat xp̄m iudicē p filijs suis. Xp̄s sō ostēdebat man^{us} suas z lat^{us} br̄o frācisco in q̄b^{us} videbant renouate plage ei^{us}. d^{omin}o q̄b^{us} etiā stillabat sanguis recētissime z dicebat Ecce ista fece rūt mihi frēs tui. Dñ br̄s francisc^{us} p̄seueraret postulās miscōiaz p fr̄ib^{us} p̄ breuē morulā itez aliq̄ntulū descēdebat z clamabat. Nō desperet^{is} s3 p̄fidite. Currite ad scalā albam. currite z ascēdite ibi suscipiemⁱⁿⁱ. p eam itrabitis. Currētib^{us} aut fr̄ib^{us} ad scalam albā ex ammonitiōe paterna. Ecce br̄s v̄go **D**aria m̄ xp̄i apparuit in sūmitate scale z recipiebat eos. z igrediebant regnū sine labore.

Ex vitis fratru ordinis p̄dicatoz. *de bñ v̄g*
Exemplū. XLII

Mirabile fuit mulier mlti deuota noīe z natōe lūbarda. Que cū q̄dā die stans in cōpletozorio frat^{um} fuisset singlari deuotiōe affecta. i inceptōe dulc^{is} ātiphone sc3. Salue

regina. fuit rapta in spū. vidit q̄tuor admiranda z nob^{is} amanda z cū mltā deuotiōe oībus recolenda. Vidit quippe ipaz reginam miscōie cū frēs dicerēt. spes n̄ra salue. ipos dulciē resalutantē. Et cū dicerēt Eya gād^{us} uocata n̄ra. ipaz añ filiū p fr̄ib^{us} p̄cidentē et orantē. Et cū dicerēt. illos tuos misericordes oculos ad nos p̄uertere. vidit illā letor colūbinovultu i frēs respicientē. P̄ cū cantaret. Et ihm bñdictū fructū vētr^{is} tui nobis p̄b^{us} eriliū oñde. vidit ipaz i etate tenera gestantē filiū. z oīb^{us} z singul^{is} cū multo gaudio p̄tendentē. Nec aut mltā oīa dicta suo confessorī maturo z discreto distincte z cū multis lacrimis enarrauit.

XLIII.

In territorio amonensi sup fluiū rodanū sitū est claustrū nobile taraschonis. vbi beata **M**artha xp̄i hospita venerabilē requiescit. In s^{ed} claustro hospita frat^{um} mater dñi **O**lfani milit^{is} deuotissima deo z ordini fuit. Lui qd seq̄t fuelatū est. sicut ex lris venerabilis viri z honesti dñi **S**uidonis sulcodij q̄ post podiēf ep̄s factus est clare patet in hūc modū. Viris religios^{us} patrib^{us} et dñis pozi z fr̄ib^{us} p̄dicatozib^{us} in mōre pessulano **S**uido sulcodij salutem z pacem. Instante nup festo pentecostes cū ordinis v̄i generale caplm̄ apud nos celebrandū occurreret foroz mea q̄ndā dñā **D**aria de tharaschona sanctor^{um} p̄gregatiōem tam celebrem q̄ iocundam videre desiderans. p q̄ndecim dies añ festū in villā sancti **E**gidij notos z p̄imos visitatura descēdit. Lūqz a plurib^{us} matronis visitaret q̄ suis edificabant alloquijs z exemplis. cepit a nōnullis eaz anxie sciscitari q̄tiens orōnem dñicam deuotissime dicerent. matrem ve domini salutare. Et vt fratrib^{us} in capitulo p̄gregatis suum dñs mitteret spm̄ materqz misericordie eos sua grā visitaret a singulis eaz qd poterat orationū extorsit. Laudāda certe sancte mulieris deuotio. sed magis admiranda prudentia. **D**inus q̄ppe sibi sufficere iudicans q̄ iuxta patrimonij vires fratru plurimoz necessitatib^{us} t̄pale subsidij porrigebat. nouo s3 laudabili quest^u genere satis vt arbitror honeste medicans spūalis alimonie bñficia corrogabat. ipossibile reputans ab eo p̄ces plurimoz nō exaudiri. q̄ fidelis in omnib^{us} s3bis suis se suozū congregationi fidelū affutur^{us} p̄mittit. et mul